

Aan de Staatssecretaris van Cultuur, Mevrouw mr. Medy van der Laan
Aan de Staatssecretaris van Europese Zaken, de heer mr. drs. Atzo Nicolai

Betreft: Rapportage Werkgroep Huis voor de Culturele Dialoog

Amsterdam, 28 februari 2006

Zeer geachte Mevrouw Van der Laan, zeer geachte Heer Nicolai,

Met bijzonder genoegen bied ik u hierbij het advies aan met betrekking tot het haalbaarheidsonderzoek dat de Werkgroep 'Huis voor de Culturele Dialoog' de afgelopen maanden heeft verricht.

Het was gedurende het onderzoek uitermate plezierig te constateren dat uw ambitie een nationaal gebaar te maken breed wordt ondersteund. Tal van personen en instellingen hebben te kennen gegeven graag te willen bijdragen aan de dialoog tussen 'nieuwe' en 'oude' Nederlanders en daar hun kennis en talenten aan te willen wijden. De steun van de burgemeesters van in eerste instantie de G4, maar ook andere steden, achten wij daarbij cruciaal.

De Werkgroep spreekt dan ook de hoop uit dat dit rapport u zal helpen bij het nemen van verdere stappen.

Met de meeste hoogachting en vriendelijke groet,

Henk Pröpper
Voorzitter Werkgroep Huis voor de Culturele Dialoog

Huis voor de Culturele Dialoog

Amsterdam, 28 februari 2006

**Uitgebracht aan: Ministerie van Buitenlandse Zaken
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschappen**

Huis voor de Culturele Dialoog

Amsterdam, 28 februari 2006

Han Bakker

Ila Kasem

Mira Kho

Adem Kumcu

Henk Pröpper (vz)

INHOUD

SAMENVATTING	I
1. WERKWIJZE	1
2. INLEIDING	3
3. BENADERING	6
4. VORMGEVING EN INRICHTING	12
4.1 Visie, missie, werkwijze	12
4.2 Internationale reflectie en connectie	14
4.3 Missie, doelstellingen en functies	16
4.4 Activiteiten, programma en publiek	19
4.5 De steden: de G4 en daarbuiten	21
4.6 Organisatorische inrichting	25
AD 1. LANDELIJKE STRUCTUUR	25
4.7 Begroting	30
5. VOLGENDE STAP	34
BIJLAGE 1 INTENTIEVERKLARING G4	1
BIJLAGE 2 OPDRACHTFORMULERING	3
BIJLAGE 3 DE LOKALE HUIZEN (ZOALS DOOR DE G4-STEDEN ZELF BESCHREVEN)	5

BIJLAGE 4 OVERZICHT VAN VERWANTE NEDERLANDSE CULTURELE INSTELLINGEN	16
BIJLAGE 5 OVERZICHT VAN VERWANTE INTERNATIONALE INSTELLINGEN (SICA)	45
BIJLAGE 6 LEERSTOEL	46
BIJLAGE 7 BRIEF GEMEENTE ARNHEM	47
BIJLAGE 8 ACHTERGRONDLITERATUUR	48

SAMENVATTING

Open cultuur

Nederland staat bekend als een open cultuur waarin historisch beschouwd nieuwe groepen bijdragen aan de rijkdom van de samenleving, zowel economisch als cultureel. Internationaal werd Nederland altijd daarom bewonderd. De laatste jaren zien we een groeiende verwijdering tussen groepen mensen; sociale cohesie staat flink onder druk. Internationale en nationale ontwikkelingen versterken elkaar daarin in negatieve zin.

Verrijking

Dit voorstel voor een Nederlands *Huis voor de Culturele Dialoog* (hier het *Huis* genoemd) wil mensen en groepen met uiteenlopende culturele achtergronden samenbrengen in ontmoeting, debat en dialoog, waarbij de nadruk wordt gelegd op de culturele en maatschappelijke verrijking door migratie veroorzaakt. In Nederland wonen grote groepen mensen met een culturele achtergrond in vrijwel alle werelddelen. Dit initiatief is er zowel op gericht oorspronkelijke Nederlanders andere mensen en culturen te laten ontmoeten, als nieuwe Nederlanders trots te bieden voor de meegebrachte cultuur, opdat ook zij zich hier thuis kunnen voelen. Gevoel van eigenwaarde is de essentiële voorwaarde voor integratie, zo bondig verwoord in de Turkse zegswijze ‘Als je niet weet waar je vandaan komt, weet je ook niet waar je naar toegaat.’

Waarden en identiteit

Nederland is onzeker over zijn geschiedenis, onzeker over zijn richting en is naarstig op zoek naar waarden en identiteit. Onze samenleving is de laatste decennia fundamenteel veranderd en Nederland zal zijn verrijking en harmonie ook moeten zoeken met de vele nieuwe Nederlanders. Daarom is de tijd meer dan rijp voor een nationaal platform; een nationaal instituut voor de culturele dialoog. Alleen door de ontmoeting met de ander kunnen wij wereldburgers zijn, en alleen door van beide zijden met trots de eigen cultuur te tonen, kunnen mensen integreren en kunnen wij onze samenleving nieuw perspectief bieden.

Koninklijke weg

Verdieping in elkaars cultuur, achtergronden en waarden is essentieel. De koninklijke weg van de cultuur kan groepen en mensen nader tot elkaar brengen, wat zowel artistiek, als sociaal en economisch een enorme verrijking kan betekenen. De oprichting van een *Huis* wil daarin een stap zijn: een plaats van kunst en cultuur, van debat en discussie, waar de ontmoeting centraal staat, maar ook de confrontatie waar dat nodig is. Het *Huis* zal een groot aantal uiteenlopende groepen mensen, oude en nieuwe Nederlanders, op een intelligente, hoogwaardige, speelse en uitdagende moeten aanspreken en inspireren.

Nationaal

Tal van kleinere initiatieven kwamen de laatste jaren weliswaar van de grond, maar nergens is op een hoog niveau helder geworden dat het hier om een nationaal probleem, een nationale uitdaging gaat die ook integraal en nationaal moeten worden aangepakt.

Internationaal

Het *Huis* wil van nationale betekenis zijn, maar zal vanzelfsprekend ook internationaal gaan opereren: door verbindingen te leggen met de herkomstlanden, door culturele uitingen en kennis te exporteren en te importeren; door met andere woorden een rol te spelen in het Internationaal Cultuurbeleid met betrekking tot onder meer Marokko, Turkije, Indonesië, de Antillen. Die internationale opzet en gerichtheid vertalen zich ook in uitwisseling met vergelijkbare initiatieven in de ons omringende landen (best practices, gezamenlijke programmering).

Belang van kunst en cultuur

De recente uitbarstingen naar aanleiding van de Deense cartoons tonen het onbegrip, het gebrek aan respect, maar ook het gebrek aan kennis van elkaars waarden, achtergronden en beweegredenen. Met de traditionele middelen van de politiek alleen zijn dit soort kwesties niet te hanteren, niet op te lossen. Kunst en cultuur hebben veel meer kracht dan vaak wordt verondersteld, ze kunnen binden en scheidslijnen blootleggen en overbruggen.

Herkenning

Cultuur en kunst kunnen door hun aard een bindende werking hebben, ook waar men van verschillende gezichtspunten vertrekt. Niet verwonderlijk herkennen moslims en andere gelovigen elkaar in de cartoonkwestie. Dat biedt ook kansen. Dit *Huis* wil een platform zijn van nationale allure waarop mensen elkaar in vrijheid kunnen ontmoeten.

Initiatief

De eerste discussies over een nieuw initiatief om culturen samen te brengen onder de titel *Het Huis van de Culturele Dialoog* werden in het voorjaar van 2005 in gang gezet en vonden vruchtbare grond bij de staatssecretarissen Nicolaï en Van der Laan, zoals ook bij Minister-President Balkenende. “The Centre is an opportunity to discover your own identity, the identity of the other and the identity we can build together”, aldus Atzo Nicolaï in een eind 2005 gehouden toespraak in Felix Meritis te Amsterdam.

Canon

Het *Huis* zal zich moeten profileren via kwalitatief hoogstaande artistieke presentaties in de vorm van tentoonstellingen, literatuur, poëzie, muziek, film en via optimaal gebruik van nieuwe media. Professionals in het veld zien deze elkaar flankerende bewegingen als cruciaal: het tonen van hoogstaande kunst om de kracht en kwaliteit van oude en moderne culturen reliëf te geven en het zoeken van de ontmoeting, waarbij het debat niet geschuwd hoeft te worden. Canonvorming is daarbij essentieel; kennis van de cultuur van de islam bijvoorbeeld, moet stelselmatig worden opgebouwd.

Vehikel

Cultuur kan echter niet zomaar worden gezien als een vehikel voor uiteenlopende maatschappelijke doelen. Dit *Huis* zal gezien de internationale spanningen die blootgelegd zijn, een sleutelrol moeten gaan vervullen in de vormgeving van het debat, maar ook de kracht en de autonomie van de kunsten moeten nadrukkelijk centraal staan. Het wil bezoekers trekken met culturele manifestaties en hierop aansluiten met reflectie en debat. Het gaat dan niet om een dwingende boodschap,

maar het laten zien van overeenkomsten, verschillen en geschillen én het bieden van inzicht daarin.

Verbond

Het *Huis* is een nationaal en integraal initiatief in de vorm van een programma met steunpilaren in het hele land. De meeste migranten wonen in de Randstad, daarom richt dit initiatief zich in eerste instantie op de G4. Een verbond van de G4 biedt het solide organisatorische en programmatische fundament, om van daaruit allianties met andere relevante plekken in het hele land te ontwikkelen. Dit werd afgestemd met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Burgemeesters

De burgemeesters van Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, allen overtuigd van de maatschappelijke en politieke urgentie en het culturele belang, zetten zich daarom gezamenlijk in en spraken hun intentie tot deelname uit (zie bijlage1, Intentieverklaring G4).

Landelijke Regiekamer

De stedenbond krijgt wat wij een ‘Landelijke Regiekamer’ noemen in de stad die zowel artistiek-inhoudelijk als financieel de grootste ambitie tentoonspreidt. Huisvesting in een gebouw van allure (het noodzakelijk symbolische gebaar) onderstreept het voornemen om voor een langere tijd nationaal van betekenis te willen zijn. Vanuit deze locatie worden de internationale relaties onderhouden en wordt de samenwerking vormgegeven en onderhouden.

Fasering

Het *Huis* wordt in fases opgebouwd. Direct na besluitvorming wordt een bouwpastoor/intendant aangesteld en de stedenbond, ook buiten de Randstad, organisatorisch vormgegeven. In de zomer van 2006 kan er vervolgens een aanvang gemaakt worden met de programmering, zodat het *Huis* in het najaar formeel kan starten. Nadrukkelijk werkt de bouwpastoor/intendant voor programmering samen met bestaande initiatieven en culturele instellingen in het hele land; die vormen de basis, het draagvlak en de sleutel tot het publiek.

Jaarlijkse bijdrage van het Rijk

De totale kosten zijn onder te verdelen naar operationele kosten en naar stichtingskosten. De jaarlijkse operationele kosten worden begroot op €12 miljoen. De totale eenmalige stichtingskosten bedragen €30 miljoen. De steden tonen met hun plannen een duidelijke ambitie, met name Amsterdam dat in de grootste mate fysiek invulling geeft aan dit initiatief.

Dit alles vraagt om een model van cofinanciering tussen Rijk en gemeenten, met in ieder geval een stevige ambitie van het Rijk in de vorm van minimaal een jaarlijkse bijdrage van €8 miljoen in de totale operationele kosten (zijnde 2/3 van de jaarlijkse €12 miljoen). De operationele kosten stijgen naar verwachting in een periode van 3 jaar naar het niveau van de benodigde €12 miljoen.

1. WERKWIJZE

Opdracht

De opdrachtgevers, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, hebben de Werkgroep in december 2005 geïnstalleerd. De Werkgroep is gevraagd voor 1 maart 2006 een voorstel te doen voor de vormgeving en de invulling van wat in de Opdracht (zie bijlage 2) het *Huis voor de Culturele Dialoog* is genoemd. Inspiratiebron voor het onderzoek vormden onder meer de in 2005 in opdracht van beide ministeries geschreven essays die een eerste globale verkenning van het initiatief vormden.

De Werkgroep kwam tussen half december en eind februari elf keer bijeen en voerde daarnaast veelvuldig in kleinere samenstelling gesprekken met overheden, sleutelfiguren uit het culturele veld en bij het onderwerp betrokken instellingen.

Vormgeving

De Werkgroep heeft bij het uitvoeren van de opdracht van de twee departementen niet zozeer een poging gedaan een keuze te maken in hun verschillende vertrekpunten en visies, noch is er gezocht naar een compromis. Vanuit een verkenning van de situatie in Nederland en Europa zocht de Werkgroep naar een werkbare, intelligente, functionele en dynamische vormgeving van dit initiatief, rekening houdend met de inbedding binnen de (multi-)culturele infrastructuur en andere initiatieven.

Houtskoolschets

Een eerste 'houtskoolschets' voor het *Huis* ontstond op basis van studie van achtergrondliteratuur en discussie binnen de Werkgroep. Deze schets werd van meet af aan meegenomen in de vele gesprekken die werden gevoerd en gaandeweg werd deze schets aangescherpt, geretoucheerd of aangevuld.

Draagvlak

De Werkgroep onderzocht het draagvlak voor het *Huis* door een overzicht van organisaties te maken die in de toekomst van betekenis zouden kunnen zijn. Door ze in de ontwikkeling te betrekken en dit model open te presenteren, nam de werkgroep de vrees weg die leefde voor een initiatief van boven af, voor een gratuit (politiek)

gebaar dat hen zou kunnen wegdrukken of hun financiering in gevaar zou kunnen brengen.

De werkgroep besteedde daarnaast en in samenwerking met de Stichting Internationale Culturele Activiteiten (SICA), uitgebreid aandacht aan de internationale context, relevante voorbeelden en netwerken.

G4

Dit alles met een sterke prioriteitstelling, gezien de zeer korte looptijd van dit haalbaarheidsonderzoek. Prioriteit werd gegeven aan de participatie van de grote steden in de vorm van betrokkenheid van de burgemeesters van de G4 om te onderzoeken of de door de werkgroep gewenste alliantie op dat niveau zou kunnen worden geïmplementeerd. Er vond ook afstemming plaats met de voorzitter van het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aangezien het nadrukkelijk de bedoeling is ook andere steden en gemeenten te betrekken.

Benchmarking

Het vraagstuk van de financiële begroting werd benaderd door te onderzoeken welke plannen en ambities de gemeenten hebben en dit te toetsen bij vergelijkbare organisaties en gebouwen in binnen- en buitenland (benchmarking).

2. INLEIDING

Wie over 20 jaar de literatuur van het laatste decennium over de multiculturele samenleving leest, zal vermoedelijk versteld staan van de heftigheid waarin er in deze periode in ons land is gedebatteerd. Er vielen grote woorden, er was grote angst, ook was er bij vlaggen groot idealisme en grote hoop. Sprak Paul Scheffer van een multicultureel drama, Paul Schnabel van een multiculturele illusie; de massa sprak van multiculti, een term die eerst iets hoopvols had, maar gaandeweg ging staan voor een ongedifferentieerde brei.

Botsing

Het debat, dat aan urgentie won door de grote internationale ontwikkelingen, de botsing, internationaal, tussen religies en waardensystemen, was bijna on-Nederlands van toon en was ook opvallend vanwege de vermenging van inhoudelijke analyses en angsten, ideeën en idealisme. Sociologie, (massa)psychologie en ideologie dooreen. Slechts een klein deel van de burgers (30%, bron: Forum) blijkt in staat en bereid om multiculturaliteit en globaliteit te aanvaarden en er eventueel zijn voordeel mee te doen in economische en culturele zin, of in de zin van leefstijl.

Stigmatisering

Juist het verschil met de ‘ander’, vooral waar dat als pijnlijk wordt ervaren, werd de laatste jaren nauwkeurig onder de loep genomen, uitvergroot en tot maat gemaakt voor een heel divers samengesteld deel van de Nederlandse migrantenbevolking. Dit zonder veel nuance. Velen voelen zich gestigmatiseerd, in een hoek gedrongen of afgewezen.

Waar te beginnen?

Er moest iets gebeuren, maar wat? Waar te beginnen? Ook in de politiek was het station gepasseerd dat de situatie niet als een probleem mocht worden beschouwd. Het probleem verbloemen, stond inmiddels zo ongeveer gelijk aan politieke zelfmoord, hetgeen erop wees dat in veel geledingen van de Nederlandse samenleving het gevoel leefde dat het zo niet verder kon.

Integraal

Zoveel is duidelijk: politieke vertogen voldoen niet, evenmin als harde woorden, doekjes voor het bloeden, of het parkeren van het probleem. Noodzakelijk is een integrale analyse, het betrekken van zoveel mogelijk mensen op zoveel mogelijk relevante plekken. Culturele uitwisseling en kennisontwikkeling over elkaar en anderen zijn daarbij cruciaal. Integratie van mensen in een samenleving is onmogelijk zonder participatie, het is evenmin mogelijk als men vanuit het niets vertrekt. Dit initiatief wil daarvoor een *Huis* bieden, alleen vanuit een *Huis* kan men waarlijk vertrekken.

Beelden

Nog altijd behoort Nederland tot de veiligste en rustigste landen van de wereld, maar er is grote verwarring over ons zelfbeeld en het beeld van de ander. Waar, zo werd de laatste jaren door velen betoogd, de Nederlander zelf zich heeft onttrokken aan zijn geschiedenis, aan de waarden die zijn identiteit altijd bepaalden en vormgaven, werd de afgelopen decennia aan immigranten in ons land evenmin een anker geboden: de verplichtingen om waarachtig deel te nemen aan onze samenleving waren gering. Tegelijkertijd werden de culturele achtergrond en de geschiedenis van immigranten genegeerd en nauwelijks als een waardevolle verrijking voor ons land gezien. Meervoudig verlies dus van identiteit, maar ook van het vermogen in de samenleving te investeren.

Indifferentie

Waar de op identiteit gebaseerde verzuilde maatschappij, die tot na WO II bestond, werd afgebroken, werd die anderzijds in de multiculturele samenleving opnieuw geïnstalleerd, met dit verschil dat de oorspronkelijke Nederlanders nu nog minder kennis van gebruiken, gewoonten, ideeën, omgangsvormen, kortom de cultuur van anderen, meenden te hoeven nemen. Dit laissez faire waarmee immigrantengroepen slechts in schijn de ruimte werd geboden, niet gebaseerd op enige positieve gedachte, behalve dat iedereen in een open samenleving zijn gang moet kunnen gaan, blijkt uiteindelijk eerder gebaseerd op pure indifferentie dan waarachtig respect. Dit tweesnijdende zwaard van gebrek aan respect voor het eigene en het andere heeft Nederland op dit moment moreel aan het twijfelen gebracht.

Menselijk kapitaal

Want het gevoel dat er wormen knagen aan onze samenleving is algemeen. Het gevoel dat moedwillig menselijk kapitaal onbenut wordt gelaten is onomstotelijk aanwezig. Daarnaast bestaat er een groeiend gevoel van onveiligheid, een collectieve angst, mede bepaald door de grote internationale ontwikkelingen in de globalisering en het groeiend gebrek aan evenwicht tussen de politieke islam en het Westerse verlichtingsdenken.

Cultuur

De recente kwestie van de Deense cartoons maakt dat des te meer en des te sterker duidelijk. Zelfs humor is niet zomaar een verbindend begrip; humor kan mensen ook scheiden. Ons daarvan bewust te zijn en daarmee te werken, is de taak waarvoor we staan. Cultuur heeft daarin een veel aanzienlijkere kracht dan vaak wordt verondersteld: met alleen de traditionele middelen van politiek en diplomatie zijn dit soort kwesties niet te grijpen, niet op te lossen. Via de middelen van de kunst is het eenvoudiger en effectiever een dialoog te ontwikkelen over elkaars waarden en de grenzen daarvan. Uiteindelijk gaat het er in een samenleving immers om een gezamenlijke set van waarden te erkennen waarin mensen zich kunnen herkennen. Kunst en cultuur kunnen mensen echter ook boven alle kwesties uitvullen. Via de media krijgen Nederlanders maar een gebrekkig en eenzijdig beeld van wat bijvoorbeeld in de wereld van de islam leeft. De aanraking met de fenomenale kracht en rijkdom van de oude culturen in de Arabische wereld kan op zich al louterend werken en beelden nuanceren, in perspectief plaatsen, of beter nog: het gevoel van ontzag bieden. Het succes van de tentoonstelling in de Nieuwe Kerk in het kader van 'Marokko-Nederland 400 jaar of de huidige toonstelling over Indonesië maakt duidelijk dat Nederlanders behoefte hebben zich te verdiepen in de culturen van de herkomstlanden. Er is dus alle reden en alle ruimte groot in te zetten op hoogwaardige artistieke presentaties.

3. **BENADERING**

Urgentie

Culturele normen spelen een zeer selectieve rol in het maatschappelijke verkeer, maar ondanks die selectiedwang nemen de culturele contrasten toe, ook tussen migranten uit verschillende culturen. Dit leidt tot een etnisering van het dagelijkse leven waarbij groepen hun culturele identiteit of levensstijl vooropstellen. Dat alles is niet zonder risico. Als men de tijd zijn werk laat doen, schrijdt deze mentale en fysieke segregatie gestaag voort.

Interculturele competentie

Integratie kan niet zonder wederzijdse interesse in elkaars achtergronden en cultuur; die te stimuleren lijkt ons nu een van de belangrijkste taken van de overheid. Wanneer de overheid meent dat iedereen aan het maatschappelijke verkeer moet kunnen deelnemen, dan dient er geïnvesteerd te worden in de interculturele competentie van onze samenleving. Recente ontwikkelingen in Parijs en Kopenhagen onderstrepen dat met rood.

Interculturele competentie schep je niet zomaar en is ook meer dan een set vaardigheden of een attitude. Het veronderstelt ook een heel repertoire aan acties om de kennis over andermans cultuur te vergroten. Via muziek en film, via tentoonstellingen, literatuur en poëzie, maar ook via debat kan een heel andere wereld worden geopenbaard dan die dagelijks via de media wordt gepresenteerd. De interculturele competentie van oude en nieuwe Nederlanders vergroten, impliceert het aanboren van culturele rijkdommen, die inzicht, trots en perspectief kunnen bieden.

Eigenwaarde

Daar lijkt onze samenleving nog ver van verwijderd. De waardering van verschillen tussen hier aanwezige culturen, de aspecten die interessant zijn, die iets kunnen toevoegen en die een verrijking vormen voor Nederland, vormen nog nauwelijks een onderwerp. Aanpassing voert de boventoon in de publieke discussie. De overheid wil nu met dit initiatief het contact tussen de culturen van de verschillende bevolkingsgroepen in Nederland en de eigenwaarde van allochtone en autochtone Nederlanders stimuleren, vanuit het idee dat alleen door een dieper inzicht in elkaars

achtergrond, drijfveren en beschaving een meer harmonieuze samenleving mogelijk is.

Balans

Recent onderzoek stelt dat jongeren die een balans weten te vinden tussen de culturen van hun oude en hun nieuwe land het beste af zijn, het beste integreren en economisch ook de beste kansen hebben. De eigen achtergrond verloochenen, is vragen om moeilijkheden. Want deze tweede generatie migranten kent Nederland, spreekt de taal, is verbonden met de herkomstcultuur maar voelt zich ook Nederlander. Muzikanten, acteurs, schrijvers en cabaretiers spuien hun frustraties over de Nederlandse samenleving: het verkeerd begrepen worden, het aan de zijlijn staan, het vechten tegen vooroordelen. Deze generatie verlangt meer en meer ruimte voor eigenheid en voor eigen verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid die zij nu al op steeds meer terreinen als de media, ondernemerschap, consultancy, maatschappelijk middenveld, onderwijs en onderzoek zelf invult. Deze mensen stimuleren bij te dragen aan de publieke zaak lijkt ons de beste invulling van het begrip burgerschap.

Perspectief

Perspectief bieden aan deze opkomende generatie is een grote uitdaging waar niet alleen Nederland, maar vele stedelijke gebieden in Europa voor staan. Te lang was er te weinig aandacht voor sociaal-economische factoren. Maar als er nu uitsluitend zou worden ingezet op een economische of puur technische integratie, zonder oog te hebben voor de culturele inbedding daarvan, dan blijft het gevaar reëel dat dit proces op onverwachte momenten stopt.

Vervlechting

Tegelijkertijd loopt dit proces ook spaak als er alleen maar aandacht is voor de culturele achtergrond zonder de nodige ruimte te creëren op het gebied van onderwijs en werk, met andere woorden: zonder een wezenlijke integratie op de werkvloer van de maatschappij. Er lijkt in de moderne maatschappij steeds meer sprake van een groeiende vervlechting van culturele en economische processen. Cultuur wordt steeds meer een onderdeel van de economie en culturele processen dringen door in de zakelijke kant van de samenleving.

Wederzijdsheid

Erkenning, herkenning en respect zijn de sleutelwoorden tot een Nederlands kunstbeleid tussen culturen, dat enerzijds breed de kennis van andere culturen bevordert door hoogwaardige artistieke programma's en anderzijds bijdraagt aan een open samenleving. Het gaat daarbij niet om cultuurrelativisme - in de grond zijn we allemaal gelijk - er zijn ook fundamentele verschillen die moeten worden benoemd en besproken en soms moeten er in een samenleving ook keuzes worden gemaakt of moet een meer gedeelde opvatting worden bevorderd door gesprek, uitwisseling, kunst.

Podium

Dit *Huis* is het podium waarop de meegebrachte cultuur kan worden gearticuleerd, waar verbindingen kunnen worden gelegd en waar het verschil in ervaring kan worden onderzocht, zonder dat dit tot een scheiding der geesten leidt. Niet het tegen elkaar uitspelen van partijen, maar het zoeken naar het verbindende programma, is wat het *Huis* moet gaan typeren. Een organisatie die de tekenen des tijds verstaat maar die weerstand weet te bieden aan de waan van de dag.

Tolerantie

Wederzijdsheid impliceert het versterken van het idee en het gevoel van tolerantie aan alle zijden van het etnische spectrum, bij autochtone en allochtone Nederlanders. Zo'n nieuwe en bewuste invulling van dat ooit met Nederland geassocieerde begrip vraagt om grote aandacht voor de interculturele competentie van alle bewoners van Nederland.

Mainstream

Het oprichten van een speciale culturele organisatie voor de migrant zou andere instituten mogelijk een alibi kunnen verschaffen aan dit zo noodzakelijke onderwerp voortaan geen aandacht meer te besteden. Gevolg zou zijn dat dit *Huis* zou worden afgescheiden van bestaande mainstreamorganisaties. Dit moet op alle manieren worden voorkomen: dit nieuwe initiatief moet zich nadrukkelijk verhouden tot bestaande instellingen en activiteiten, ermee samenwerken en daartoe de juiste verbindingen leggen. Hier pleit de Werkgroep daarom met klem voor inbedding van dit instituut in het geheel van bestaande culturele organisaties waarmee vanaf het

begin relaties moeten worden gelegd. Ook betrokkenheid van de overheids- en private cultuurfondsen is daarbij van belang.

Nationaal instituut

Het *Huis* heeft een nationaal karakter om aan te geven dat het hier niet om kortetermijndenken gaat, maar dat het opgericht wordt vanuit het besef dat het onderwerp ook de komende generaties aandacht behoeft. Een nieuw initiatief dus met een lange adem en bestendig tegen de tijd.

Nederland is met dit initiatief bepaald geen koploper. Op meerdere plekken in Europa zijn reeds initiatieven ontwikkeld rond deze thema's (zie ook de SICA-rapportage in bijlage 5). Maar met dit voorstel voegt het wel iets toe aan deze initiatieven.

Toegevoegde waarde

Het *Huis* krijgt een toegevoegde waarde ten opzichte van bestaande initiatieven die aan dit onderwerp raken. Die toegevoegde waarde komt op drieërlei wijze tot uiting: in een gebaar in de vorm van een gebouw van grote kwaliteit ingebed in een samenwerkingsverband met andere ambitieuze initiatieven ('lokale huizen'), in een dynamisch organisatie-model en in de eigen productie van kwaliteitsprogramma's. Om die rol van nationale betekenis te kunnen spelen, onderhoudt het *Huis* internationale relaties met vergelijkbare initiatieven in Europa en met de herkomstculturen.

Het *Huis* zal fungeren als een nationaal productiehuis, als een open platform voor actuele zaken, als een netwerk van mensen, initiatieven en instellingen op stedelijk, nationaal en internationaal niveau.

Dynamisch

Het is van belang dit initiatief een kritische, flexibele, met de tijd meegroeiende invulling te geven. Die kan op verschillende locaties - afhankelijk van de lokale omstandigheden - anders zijn, maar zal altijd gebruik moeten maken van partners die al bewezen hebben op zoek te zijn naar dialoog, uitwisselingen, kennisname van elkaars gedachtegoed en cultuur.

Draagvlak

Het creëren van draagvlak voor het *Huis* is essentieel, want zonder dat is dit initiatief betekenisloos en bloedt het als verplichte exercitie langzaam dood. Gesprekken met een groot aantal vertegenwoordigers van bestaande initiatieven en initiatieven die in ontwikkeling zijn, sterkten de Werkgroep in het idee dat een nationaal initiatief van ‘onderen’ moet worden gedragen, ook als het van ‘boven’ wordt gewild. De ambities van onderen en boven zullen elkaar moeten ondersteunen om een werk van blijvende betekenis tot stand te brengen.

Dit impliceert ook uitgaan van maatschappelijke realiteiten en gegevens; niet zomaar iets neerzetten om een gebaar te maken. Een gebaar heeft pas waarde als het authentiek en waarlijk bedoeld is voor concrete mensen en doelgroepen.

Model

De werkgroep stelde zich daarbij de vraag of er voor een enkele locatie zou moeten worden gekozen, voor meerdere, voor een virtueel netwerk of voor een samenwerkingsverband van initiatieven in de grote steden. Bij de beantwoording werd gezocht naar een model dat samenwerkingsverbanden kan smeden en dat in staat is door middel van hoogwaardige programma's het culturele profiel van Nederland te versterken en de interculturele competentie van mensen te vergroten. Het zien en beleven van kunst en cultuur zijn daarbij evenzeer doel en uitgangspunt als het stimuleren van wederzijds respect, openheid, nieuwsgierigheid. Het zo veelgeprezen begrip ‘tolerantie’ is immers geen godgegeven instelling, het wordt niet met de moedermelk meegegeven.

Economie

Aan een tolerante samenleving moet worden gewerkt; diverse studies over dit onderwerp laten zien dat juist die samenlevingen tot de grootste creativiteit en productiviteit komen. Het is dus ook in het belang van welvaart en welzijn in Nederland met de grootste spoed de interculturele kracht van mensen te bevorderen. Via kunst en cultuur, maar ook via onderwijs en werk. Nadrukkelijk is de verbinding op programmaniveau met onderwijs een *conditio sine qua non*.

Structurele middelen van het Rijk

Door voor dit initiatief nationaal geld in te zetten, wordt voorkomen dat budget wordt weggezogen van de vele waardevolle en kwetsbare initiatieven, die een voedingbodem voor talent en expertisevorming zijn en waarmee dit *Huis* wil samenwerken. Nieuwe structurele middelen met een stevige bijdrage van het Rijk zijn hiervoor noodzakelijk.

Geen subsidieloket

Het *Huis* wordt, wellicht ten overvloede, geen nieuw subsidieloket. Waardevolle initiatieven in deze sfeer zijn de afgelopen jaren van onderop ontstaan, maar lijken vooralsnog te weinig krachtig en duurzaam. Ze konden zich, mede vanwege de gebrekkige financiële mogelijkheden, niet ontwikkelen tot invloedrijke instituten. Ze werden slechts bij uitzondering serieus genomen door de grote culturele centra of door culturele adviseurs. Het *Huis* zal zich wel tot die initiatieven moeten verhouden.

4. VORMGEVING EN INRICHTING

4.1 Visie, missie, werkwijze

Totaalvisie

Het onderzoek wees uit dat er veel voorwerk is gedaan door de talloze initiatieven die al jarenlang actief zijn op dit terrein. Ook dat er in het verleden meermalen sprake is geweest van een groter nationaal initiatief, maar dat het er nooit werkelijk van is gekomen. Een daadwerkelijk integrale benadering, van onderen gedragen en van boven geborgd, is echter nooit eerder overwogen. Althans, niet in die zin dat er vanuit een ‘overall visie’ recht wordt gedaan aan de verschillende locale situaties, behoeftes, en sterktes.

Accenten

De huidige plannen en initiatieven in verschillende grote steden verbeelden voor een deel de lokale context waarin ze ontstonden (zie ook § 4.4 en bijlage 3 over de steden). Utrecht benadrukt het belang sociale cohesie, jeugd en jongerenbeleid en de alledaagse problematieken in de wijken; Rotterdam legt een accent op cultuur, creativiteit en ondernemerschap; Den Haag op burgerschap; Amsterdam op de dialoog met de islamitische culturen. Ze leggen allen eigen en belangrijke accenten die de (lokale én nationale) discussie kunnen verrijken. Tegelijkertijd delen de grote steden veel in dit opzicht. Ook in andere delen van het land zijn er steden en initiatieven met eigen interessante benaderingen.

Alliantie

Een op zichzelf staand en afzonderlijk *Huis* leek de Werkgroep daarom geen recht te doen aan de situatie van deze uiteenlopende lokale en waardevolle invalshoeken. Een uitsluitend virtueel netwerk zou - omgekeerd - de zichtbaarheid van een nieuw initiatief en het bedoelde stevige gebaar ervan maar beperkt tot uitdrukking brengen.

Om recht te doen aan deze realiteiten, adviseert de Werkgroep daarom haar opdrachtgevers een Huis op te richten in de vorm van een alliantie van de vier grote steden (stedenbond) met een ‘landelijke regiekamer’ in één ervan. Door een

inhoudelijke, productionele en financiële alliantie van de G4, met een programmatische samenwerking met andere steden en culturele instellingen in het hele land, ontwikkelt het *Huis* een bredere werking dan alleen bij het publiek dat er over de drempel komt.

Groeimodel

De Werkgroep koerst daarmee dus af op een groots initiatief in eerste instantie in de Randstad, in plaats van een enkel en afzonderlijk gebouw in één van de G4. Elke stad ontwikkelt dus een eigen *Huis*, inhoudelijk vormgegeven in overeenstemming met de lokale context. Dat past het best bij de ontwikkeling in de Randstad en bij de uiteenlopende lokale situaties. De ‘lokale context’ betekent uiteraard niet dat er alleen voor de eigen omgeving geprogrammeerd wordt; de accenten die in de verschillende steden gelegd worden kunnen landelijke betekenis hebben en is samenwerking met de overige huizen (via de Landelijke Regiekamer) worden neergezet.

Kennisaccumulatie

Het *Huis* is dus in de eerste plaats een nationaal programma met een viertal ankerplaatsen in de grote steden. Ankerplaatsen en fysieke huizen zijn van belang om te garanderen dat kennis en ervaring kunnen accumuleren.

Expertiseoverdracht

De stedenbond vormt de springplank naar andere steden en culturele instellingen. Het is van belang dat de deelnemende instellingen zelf capaciteit ontwikkelen voor het maken van programma's die oude en nieuwe Nederlanders aanspreken. Door binnen het netwerk samen te werken of te coproduceren, zal de komende jaren expertise- en kennisoverdracht en methodiekwontwikkeling ontstaan.

Merk

Het *Huis* en de programma's dragen een gemeenschappelijke merknaam en een gemeenschappelijk logo. De publiciteit wordt centraal georganiseerd, zodat de nationale betekenis steeds wordt benadrukt. De uiteindelijke naamgeving is aan onze opdrachtgevers en initiatiefnemers.

4.2 Internationale reflectie en connectie

Best practices

Dit *Huis* is weliswaar van nationale betekenis, maar is door de aard van het migratievraagstuk in een internationale context geplaatst. Grootschalige migratie is vooral een situatie die zich aftekent in een aantal (West-)Europese grootstedelijke gebieden. De parallellen in stedelijke ontwikkeling komen tot uiting in vergelijkbare initiatieven. Het *Huis* zal een rol moeten spelen in een netwerk van deze Europese initiatieven, waarvan een aantal door de SICA is geïdentificeerd. Interessant is dat de meeste organisaties vergelijkbare activiteiten hebben zoals festivals, debatten, symposia, tentoonstellingen en (wetenschappelijk) onderzoek gericht op de culturele dialoog (zie bijlage SICA). Dat maakt uitwisseling goed mogelijk. Het gaat dan om uitwisseling op het niveau van denkers en makers en ontwerpers van culturele programma's, om het leren van elkaars best practices, maar ook om gezamenlijke programmering, om het vormen van een gezamenlijke denktank over recente ontwikkelingen op cultureel, demografisch, sociologisch, economisch en politiek gebied. Het door de EU aangekondigde 'Jaar van de Interculturele Dialoog' in 2008, biedt mogelijkheden voor het *Huis* om zich internationaal te positioneren.

Het *Huis* sluit aan bij het culturele hoofdstuk van de Euromed-agenda en is wat dat betreft een evidente expressie en concrete invulling van de Nederlandse investering in de revitalisering van het Barcelona-proces. Ook in die zin is het van belang dat het *Huis* zich plaatst in een actief internationaal perspectief en verbinding zoekt met, in de eerste plaats maar niet exclusief, het Europese denken over culturele dialoog. De internationale positionering van het *Huis* draagt bij aan de articulatie van de Nederlandse bijdrage aan dit denkproces.

Herkomstculturen

Marokko en Turkije, de Antillen, zelfs Azië en Afrika liggen in de beleving niet meer achter verre horizonten. Nederland kreeg cultureel gezien nieuwe burens, in de vorm van de herkomstlanden, waarmee migranten vaak een levendig contact onderhouden. Nederland is dus geen afgesloten land en moet dat ook niet willen zijn. Internationale ontwikkelingen hebben hoe dan ook effect op ons land. Migrantengroepen krijgen meer en

meer informatie uit de regio's van herkomst. Dat heeft consequenties waarvan we ons bewust moeten zijn. De binding met de culturen van herkomst kan een positieve kracht geven, maar kan mensen ook verwijderen uit de context van onze samenleving. Integrale kennis van hoog niveau over de situatie in de herkomstlanden of -culturen, is dus zeer gewenst. Contact met relevante instituten, universiteiten en cultuurdragers in de regio evenzeer. Kennis van elders zou moeten bijdragen aan participatie hier.

Een programmabeleid van het *Huis* dat zich daar op richt, sluit goed aan bij de huidige herijking van het Internationale Cultuurbeleid waarbij, naast India en China, meer aandacht zal worden geschonken aan de Arabische wereld.

Internationale voeding

De internationale relaties die het *Huis* gaat onderhouden met deze gebieden, zorgen in de eerste plaats voor inhoudelijke voeding voor hetgeen het in Nederland wil bereiken. Het zal met dit doel voor ogen contact zoeken met die herkomstculturen zoals in het Midden-Oosten, Azië en Caribische gebied, onder meer via de Nederlandse instituten in de regio's en met soortgelijke initiatieven in de Europese steden op het gebied van visieontwikkeling en programma-uitwisseling. Ook in het kader van de *public diplomacy* acht de Werkgroep die dubbele internationale oriëntatie noodzakelijk: branding van een tolerantiebegrip dat in principe van oudsher met Nederland verbonden is.

Het *Huis* kan programma's importeren die de state of the art in de herkomstregio's representeren. Vanuit de opgebouwde expertise in die gebieden kan het de Nederlandse culturele instellingen ook inhoudelijk ondersteunen bij het exporteren van hier ontwikkelde programma's.

Onafhankelijk

Van groot belang daarbij is dat het *Huis* als onafhankelijk instituut kan functioneren, met een eigen Nederlandse agenda. De structurele financiering van het *Huis* is daarom afkomstig van de Nederlandse overheid.

4.3 Missie, doelstellingen en functies

Trendsetter

Het *Huis* heeft de belangrijke taak de culturele verrijking van Nederland als gevolg van migratie zichtbaar te maken en daarmee het negatieve en vaak vertekende beeld bij te stellen van de gevolgen van de migratie. Het heeft daarmee een promotionele functie.

Producent

Het *Huis* is een bolwerk van kunst en cultuur dat stelselmatig vertalingen zoekt naar een zo groot mogelijk geïnteresseerd publiek. Het *Huis* is daartoe in de eerste plaats een basis voor het produceren van culturele en artistieke programma's, zowel fysiek als virtueel. Die programma's zijn te zien in de G4-huizen, in bestaande culturele instellingen in het land, of op het web. Het *Huis* ontwikkelt zich tot de spin in het web van gerelateerde initiatieven, nationaal en internationaal. Het *Huis* stimuleert vanuit die verbindende positie ook het (etnisch) ondernemerschap (zie onder).

Dynamisch qua opzet

Het *Huis* is dynamisch qua opzet, dat wil zeggen: het kan in principe aan iedere cultuur of etniciteit aandacht schenken, maar houdt goed rekening met de actuele ontwikkelingen en discussies in de samenleving en anticipeert steeds op mogelijke nieuwe ontwikkelingen. Dat kan er dus toe leiden dat het *Huis* in het huidige tijdsgewricht het grootste accent legt op de Turkse en Marokkaanse cultuur. Doen zich andere ontwikkelingen voor, dan speelt het *Huis* hier tijdig op in door bijvoorbeeld andere culturen en etniciteiten meer centraal te stellen. Op deze wijze geeft de werkgroep een tijdsbestendige invulling aan het *Huis*.

Deze ontwikkelingen beperken zich niet tot Nederland maar vragen van het *Huis* een relatie te ontwikkelen met soortgelijke initiatieven in Europa en met de herkomstculturen van migranten.

Dat alles leidt tot de volgende formulering van de missie:

Het *Huis* stelt zich ten doel de culturele verrijking van Nederland als gevolg van migratie, door middel van kunst- en culturele programma's, zichtbaar te maken.

Algemene doelen

Het *Huis* vergroot met kunst- en culturele programma's van hoge kwaliteit het perspectief op andere culturen, door bewondering, verwondering, kennis- en canonvorming. Daarmee wil het vaststaande denkbeelden over 'de ander' en 'het andere' in de Nederlandse samenleving doorbreken.

Het *Huis* stimuleert, initieert en produceert hoogwaardige artistieke en culturele programma's in G4-verband en in samenwerking met andere steden en instellingen in de rest van het land.

Het *Huis* geeft vorm aan het interculturele debat. Het is een platform voor interculturele dialoog vanuit het perspectief van kunst en cultuur. Het stelt daarbij de ontmoeting centraal en vormt zo een bindende factor van betekenis in onze samenleving. Het ontwikkelt zich daarmee tot een symbool van een bewust wederzijds proces van integratie. Het bevordert een bewust begrip van tolerantie. Het bieden van trots en erkenning aan nieuwe Nederlanders biedt ook de ruimte voor een debat over fundamentele verschillen van inzicht.

Het *Huis* vormt een denktank voor de culturele implicaties van migratie en is het aanspreekpunt voor vergelijkbare initiatieven in het buitenland en voor denkers en cultuurdragers in de herkomstculturen. In dit verband schenkt het aandacht aan de islamitische culturen binnen de Europese samenleving. Het *Huis* voedt daarmee de publieke discussie door middel van reflectie, zelfreflectie en confrontatie (kadervorming, ontwikkeling van een grote groep creatieve bemiddelaars is daarbij essentieel).

In samenwerking met personen en organisaties realiseert het *Huis* internationale activiteiten vooral met stedelijke regio's in West-Europa en de regio's van herkomst, die bijdragen aan de positieve wisselwerking tussen Nederland en die regio's op cultureel gebied.

Hoofdfuncties

De afzonderlijke *Huizen* in de G4 ontwikkelen eigen functies en leggen verschillende accenten. Ze vormen een identificatiepunt, een forum waar migranten hun stem kunnen laten horen over zaken die zij van belang vinden. De *Huizen* zijn als het ware een multiculturele showcase en kennen gemeenschappelijke (G4) en individuele programma's in overeenstemming met de lokale situatie (zie hoofdstuk programma's).

De vier afzonderlijke *Huizen* kennen minimaal de volgende functies:

Presentatie, onder meer in de vorm van een podium en tentoonstellingsruimte;

Ontmoeting, onder meer in de vorm van café/theehuis, restaurant en een ontvangstruimte;

Informatie, onder meer in de vorm van een nieuwscentrum, filmzaal, debatcentrum;

Productie, onder meer in de vorm van een arts and culture lab voor het produceren van programma's;

Educatie, onder meer in de vorm van een cursusaanbod op het gebied van cultuur, interculturele competentie en scholenprogramma's.

Hoofdvestiging

De hoofdvestiging van het *Huis* heeft extra functies in de vorm van de 'Landelijke Regiekamer', het nationaal en internationaal coördinatiepunt met bijbehorende fysieke faciliteiten en een kleine uitgeverij (zie verder: §4.4 organisatie). De vestiging die daarvoor in aanmerking komt, moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

- een missie die het landelijke en brede karakter van dit initiatief weerspiegelt;
- een fysieke uitstraling die aansluit bij het landelijke gebaar.

Doelgroepen

Het *Huis* richt zich op oude en nieuwe Nederlanders met de bedoeling een beter begrip van elkaar te krijgen; op de voortrekkers in de samenleving, jongeren en opinieleiders voor wie de transculturele samenleving vanzelfsprekend en een kans is; op scholen en scholieren; op identiteitsvormende organisaties en op culturele- en vrijetijdsorganisaties.

NB: cultureel ondernemerschap

Rotterdam en Utrecht wijzen voorts op de mogelijkheden van het ontwikkelen van het cultureel ondernemerschap. In de 'new economy' wordt constante innovatie steeds belangrijker. De culturele sector kan hier een stimulerende rol bij vervullen als er voldoende aandacht wordt geschonken aan culturele ondernemers. Het huis zou de rol van makelaar en schakelaar kunnen vervullen om in samenwerking met bestaande ondersteunende organisaties activiteiten te ontwikkelen, zoals het organiseren van

themabijeenkomsten en het bevorderen van contacten door het stimuleren van netwerkvorming.

4.4 **Activiteiten, programma en publiek**

Inspiratie

Voor het ontwikkelen van landelijke programma's kan inspiratie worden gezocht bij succesvolle lokale initiatieven. FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling in Utrecht, bindt jonge programmamakers aan zich om op inventieve wijze allochtone jongeren te bereiken en te betrekken.

Onder leiding van het Concertgebouw heeft in Amsterdam afgelopen jaar een groots China Festival plaatsgevonden waaraan tal van gevestigde kunstinstellingen deelnamen. In beide, van nature zeer verschillende, initiatieven stond en staat het bereiken van nieuwe publiekgroepen centraal. In beide gevallen zeer succesvol. Kulsan in Amsterdam heeft door inventieve programmering nieuwe publieksgroepen geïnteresseerd voor Turkse muziekcultuur. De Stichting Interart in Arnhem heeft vanuit theorievorming en artlabs succesvolle formats ontwikkeld om uiteenlopende publieksgroepen te verenigen op culturele en kunstzinnige onderwerpen. Het zijn maar enkele voorbeelden.

Nieuwe groepen

Als het om het bereiken van nieuwe groepen mensen gaat, reikt de ambitie van het *Huis* ver. Het gaat erom onderwerpen en thema's zo te agenderen, zodanig te behandelen en op het podium te zetten dat ze op alle niveaus kunnen doorwerken. Dus brede groepen in de samenleving kunnen bereiken, zowel allochtonen als autochtonen.

Krachten bundelen

Kennis delen en krachten bundelen, bijvoorbeeld door het programmeren van thema's, interdisciplinair en met meerdere partners in verschillende steden tegelijk. Door externe producenten aan te trekken die vanuit hun specifieke deskundigheid programmeren zoals Marmoucha, Kulsan, Interart, Succes Producties enz. Door direct in te spelen op de actualiteit en daarin massa te maken door bundeling van ervaringen op het gebied van jongerenmarketing, in samenwerking met FunX, partypeeps, Tawiza, Stichting Anno, enz. Door het gezamenlijk aantrekken van internationale

curatoren die op meer locaties verspreid tentoonstellingen van hedendaagse kunst samenstellen.

Verbreding en verdieping

Door middel van programmadiifferentiatie van kwalitatief hoogstaande uitingen, worden uiteenlopende doelgroepen bereikt: laagdrempelige programma's naast een platform voor excellentie, amateurkunst naast professionele kunst. Daarbij is er steeds ruime aandacht voor digitale cultuur. In samenwerking met scholen worden programma's vertaald naar voor scholieren aantrekkelijke formats.

Het thema 'humor' bijvoorbeeld blijkt geen universeel verbindende kracht. Humor kan ook scheiden. Daarover te discussiëren, is van het grootste belang. Dat kan met scholieren en met denkers, met vrouwen uit de wijken, met kunstenaars, en iedereen die wordt aangesproken door zo'n onderwerp als het goed wordt vormgegeven.

Programma's

Programma's moeten rekening houden met de bevolkingssamenstelling en het actuele wereldbeeld. Dit betekent niet dat er voor Marokkanen enkel Marokkaanse onderwerpen moeten worden gepresenteerd. Het gaat veel meer om het begrijpen en het verbinden van verschillende culturen, godsdiensten en culturele producten.

Toneelstukken die de westerse canon kunnen aanvullen, films die vertellen van eigen en gedeelde verledens en culturele programmeringen waar ook nieuwe Nederlanders zich aan kunnen spiegelen. Niet alleen in eigen huis, maar ook in mainstreamlocaties.

Perspectivistische blik

Het *Huis* wil een spil vormen in het scheppen van een perspectivistische blik.

Culturele programma's en het nieuwscentrum moeten mensen bewustmaken van het vaak eendimensionale van hun blik: leren omgaan met andere perspectieven via culturele programmering.

Prioritering

Maatschappelijke urgentie (zoals de migratie vanuit islamitische landen) komt in de programmaontwikkeling tot uitdrukking. Het gaat er niet om in de programmering pondsgewijs aandacht te geven aan de verschillende migrantengroepen.

Formats

Programma's hebben deels vaste formats in G4-verband, ontwikkeld met eigen edities in elke stad. Dat is een manier om het lokale karakter ervan te garanderen. Daarnaast worden er programma's ontwikkeld die gelijktijdig op alle locaties plaatsvinden over heldere, herkenbare thema's (bijvoorbeeld de Nacht van Duizend-en-een-nacht, of de Week van de Preek). In het ontwikkelen van formats voor het onderwijs kan samenwerking met de Stichting Anno worden gezocht.

Samenwerking

Programma's kunnen ook ontstaan door samenwerking van het verbond met steden en culturele instellingen in het land. Er zijn in Nederland veel steden met een vergelijkbare problematiek op kleinere schaal, die kunnen profiteren van elders gecreëerde formats of die zelf kunnen bijdragen.

Programma's worden tevens ontwikkeld of gedeeld met internationale partners. Dit vereist goede internationale contacten en een lange termijnvisie.

Website

Programma's kunnen direct via de website gevolgd worden; deze biedt daarnaast achtergrond over programma's, een forumafdeling en de mogelijkheid om via een open source op onderwerp gemeenschappen te vormen. Daarnaast biedt het programma's in de vorm van interculturele simulatiespelen. Samenwerking kan hierin bijvoorbeeld worden gezocht met Imagine IC.

Leerstoel

De verbinding van het *Huis* met een bijzondere leerstoel (bijvoorbeeld met die van de UvA) kan zorgdragen voor verdieping en onderzoek op het gebied van de interculturele dialoog en creativiteit. Een andere mogelijkheid wordt geboden door de leerstoel zoals beoogd door de stichting Cosmicus (zie bijlage 6).

4.5 De steden: de G4 en daarbuiten

Tijdens de bestuurlijke en inhoudelijke besprekingen binnen de G4 zijn de kansen verkend voor samenwerking en uitwisseling, zowel organisatorisch en beheersmatig als ook programmatisch.

Amsterdam

In Amsterdam is men al sinds 2001 binnen het bestuursapparaat van Amsterdam en haar stadsdelen de mogelijkheden aan het verkennen om te komen tot de oprichting van een centrum voor islamitische kunst en cultuur. Met de notitie *Marhaba, op zoek naar een centrum voor islamitische kunst en cultuur* heeft de initiatiefgroep in januari 2006 haar intenties wereldkundig gemaakt: “Door islamitische kunst en cultuur uit het heden en verleden, van hier en elders, voor brede publiekscategorieën zichtbaar te maken, wil Kunst en Cultuurhuis Marhaba bijdragen aan het gevoel van eigenwaarde van islamitische Nederlanders en aan de ontwikkeling van een breed geaccepteerde Nederlandse islamitische cultuur.” Vanuit Marhaba wordt ook met de Amsterdamse Stichting De Levante (de Middellandse Oriëntaalse Alliantie) evenals met het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) naar samenwerking gezocht. De Werkgroep acht die beide verbindingen van essentieel belang. Ook zou er nadere afstemming met El Hizjra, Islam en Burgerschap en het ISIM (Leiden) moeten plaatsvinden. Daarnaast heeft Amsterdam zowel gedecentraliseerd in de stadsdelen (Podium Mozaïek, Studio West, Imagine IC, stichting ZO!) alsook geconcentreerd in het centrum (binnen het brede spectrum van een Joods Historisch Museum en het Tropen Museum tot aan De Balie, Paradiso en E-Motive) tal van instellingen die actief en actueel programmeren en produceren op het snijvlak van identiteit, kunst, cultuur en samenleving. Marhaba wil een aanvulling zijn op de bestaande (Amsterdamse) stedelijke voorzieningen.

Van niet te onderschatten belang in Amsterdam zijn ook de diverse activiteiten van De Nieuwe Kerk en de Hermitage. De hoge kwaliteit van de presentaties, de intelligente wijze waarop nieuwe publieken worden aangesproken, de internationale context waarin wordt geprogrammeerd, met steun van de belangrijkste musea in de wereld, en de opgebouwde kennis van een groot aantal herkomstculturen maakt deze beide initiatieven tot essentiële partners in Amsterdam. De directeur van beide instellingen legde grote nadruk op het belang van samenwerking en uitwisseling en heeft aangegeven graag bij de voortgang, zowel lokaal als nationaal, te worden betrokken. Ook gezien de expertise op het gebied van sponsoring acht de werkgroep dit alleszins raadzaam.

Rotterdam

Zoekt Amsterdam met een nieuw gebouw naar een antwoord om de ontmoeting tussen diverse groepen en mensen via de weg van kunst en cultureel te faciliteren, de gemeente Rotterdam stelt hiervoor een afzonderlijke ruimte van het Wereldmuseum ter beschikking. Het inhoudelijke accent in Rotterdam zou hierbij gelegd kunnen worden op de combinatie tussen cultuur, creativiteit en ondernemerschap. Deze invulling past in de lange traditie waarin in deze gemeente een relatie wordt gelegd tussen de samenstelling van de beroepsbevolking en de (inter)nationale economische potenties die hieruit voortvloeien. De relatie tussen cultuur, creativiteit en ondernemerschap is ook een van de speerpunten in het programma van de Economic Development Board Rotterdam (EDBR).

Naast het Wereldmuseum biedt het pas geopende Centre for Worldmusic and Dance ook interessante samenwerkingsmogelijkheden. Het centrum verenigt de wereldmuziekafdeling van het conservatorium, het niet-westerse cursusaanbod van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) en talloze lokale initiatieven van migrantenorganisaties en jongerenclubs die met muziek en dans bezig zijn. Op het gebied van jongerencultuur zijn FunX, Waterhuis en Hal 4 potentiële partners. Vanuit de Marokkaans-islamitische gemeenschap vervult de jongerenorganisatie Ettaouhid een zeer belangrijke rol op het vlak van debat en dialoog. Met het programma ‘De Nieuwe Horizon’, wil deze organisatie een stevige bijdrage leveren aan het leggen van dwarsverbanden tussen verschillende denkers en opinion leaders uit Nederland, Europa en daarbuiten.

Het debatpodium De Unie met programma’s als ‘Preken voor Andersmans Parochie’ en ‘Confrontatie Preken’ vormt hierop een betekenisvolle aanvulling.

Den Haag

Het accent dat men in Den Haag wil leggen ligt – in de context van internationale stad van recht, vrede en veiligheid - op het verbinden van het concept Culturele Dialoog met thema’s als democratie, grondrechten en Europees- en wereldburgerschap.

Daarbij speelt nu een belangrijk moment van besluitvorming rondom het initiatief van de ministers Van der Hoeven en Pechtold om te komen tot een Centrum voor Geschiedenis en Democratie. Dit centrum stelt zich tot doel om burgers enthousiast te maken voor geschiedenis en hen te stimuleren om actief en kritisch deel te nemen aan

democratische processen. Migratiegeschiedenis zal hierbinnen een belangrijk aandachtsgebied vormen.

In Den Haag zetelt ook het Prins Claus Fonds dat in zijn bijna tienjarige bestaan het ultieme netwerk heeft opgebouwd op het gebied van internationale kunst- en cultuurpraktijk. Het Prins Claus Fonds heeft te kennen gegeven een actievere rol te willen spelen als etalage voor alle opgedane praktijkervaring in het buitenland. Hierop zou naar onze opvatting een relatie met het *Huis* gebouwd kunnen worden. Ook zou er samenwerking gezocht moeten worden met Winternachten en de Vrije Akademie.

Utrecht

Het gemeentebestuur van Utrecht, in nauwe samenspraak en samenwerking met de Provincie Utrecht en culturele en maatschappelijke partners, geeft in de heldere notitie ‘De Utrechtse Ambitie’ de mogelijke samenwerkingsverbanden aan die op dit gebied in de stad geschapen kunnen worden. De notitie toont tevens hoezeer er nu gehecht wordt aan een dergelijke wijze van krachtenbundeling. Het wil daarnaast een Utrechts *Huis voor de Culturele Dialoog* faciliteren, van waaruit wordt vormgegeven aan de Utrechtse activiteiten in het kader van de voorgenomen samenwerking tussen de vier grote steden.

Voor de vormgeving en uitvoering van deze ambities zullen Stichting FORUM en Stichting Vrede van Utrecht een samenwerkingsverband aangaan. Daarmee wordt op hoog niveau voorzien in expertise op het gebied van werken met allochtone bevolkingsgroepen, het functioneren als landelijk netwerk en het tot stand brengen en uitvoeren van een (cultureel) programma met daarin bijdragen van diverse partners. Het feit dat zowel nationale kunstinstituten als een instituut als Mira Media, het kenniscentrum voor diversiteit in de media, in deze alliantie worden meegenomen maakt het initiatief extra betekenisvol.

Steden in het land

De tijd lijkt rijp voor dit nationaal gedragen initiatief. Dat blijkt zeker ook uit de oriënterende gesprekken die zijn gevoerd met vertegenwoordigers van een aantal kunst- en cultuurinstellingen in steden in de rest van Nederland (zie bijlage 5). In bijvoorbeeld gemeenten als Arnhem met Interart, Museum voor Moderne Kunst en het Openluchtmuseum, Eindhoven met het Van Abbe en de Witte Dame, Enschede met de AKI en de TU en Groningen met Noorderlicht, heerst groot enthousiasme en het

verlangen tot samenwerking. Gezamenlijk programmeren en internationale uitwisseling staan hoog op ieders agenda, evenals het ter beschikking willen stellen van kennis en ervaring, collectie en huisvesting.

4.6 **Organisatorische inrichting**

De beoogde structuur kent verschillende onderdelen:

1. de landelijke structuur: de overkoepelende structuur (Landelijke Regiekamer) voor het totale samenwerkingsverband tussen de aangesloten steden (in eerste aanleg de G4), met een Raad van Advies;
2. de lokale structuur (per gemeente).

ad 1. Landelijke structuur

Landelijke Regiekamer

Voor de samenwerking binnen G4-verband dient een vorm gezocht te worden die zo licht mogelijk is, dat wil zeggen: zodanig ingericht dat er maximale effectiviteit kan worden behaald in het overleg. Overleg betreft het vaststellen van thema's, van bijbehorende financiering en van samenwerkingsverbanden van programmamakers. Het zwaartepunt moet steeds bij de programmeurs en makers liggen, voor het ontwikkelen van programma's of programmaformats. Vooralsnog lijkt het verstandig de voortrekkersrol in de vorm van een 'Landelijke Regiekamer' te beleggen bij één van de vier *Huizen*.

Voor de uitvoering van de taken van de Landelijke Regiekamer worden nieuwe professionals aangetrokken. Onder leiding van een directeur/bestuurder in de functie van 'intendant' (artistiek en zakelijk verantwoordelijk en bevoegd) functioneert een compacte groep mensen die in de kern gevormd wordt door ervaren en deskundige curatoren en programmamakers, die nodig is voor het goed laten functioneren van de structuur. De intendant heeft gedegen kennis van de culturele en maatschappelijke structuur (ook internationaal). Afhankelijk van de programmering en de piekbelasting van de organisatie die daarmee gepaard gaat, wordt de kern aangevuld met freelancers of tijdelijke medewerkers.

De intendant heeft als eerste opdracht programma's van landelijke betekenis te ontwikkelen en daartoe de samenwerking met de G4 de andere steden en de culturele infrastructuur vorm te geven en internationale relaties te ontwikkelen. De intendant wordt gecontroleerd door het bestuur (mogelijk later overgaand in een Raad van Toezicht) van de Landelijke Regiekamer en wordt terzijde gestaan met inhoudelijke adviezen door de Raad van Advies.

Het bestuur van de Landelijke Regiekamer

Voor de hand ligt de regiekamer als juridische basis de stichtingsvorm te geven. Het bestuur van de stichting bestaat uit onafhankelijke personen (dus geen bestuurlijke of ambtelijke vertegenwoordigers van de ministeries of de aangesloten gemeenten). Het is immers weliswaar een nieuwe, maar in wezen een 'gewone' culturele instelling. De gangbare bestuursstructuur die dergelijke organisaties hebben, is er een waarbij de overheid als subsidiënt/opdrachtgever functioneert en geen deel uitmaakt van het bestuur. Op deze wijze kan de artistieke vrijheid - binnen de kaders van de gegeven opdracht - het best worden gewaarborgd.

Professionaliteit op niveau van bestuur, directie en personeel is een voorwaarde voor een brede acceptatie van dit initiatief. Met dit als algemeen uitgangspunt is het bestuur qua samenstelling een afspiegeling van de maatschappij, zowel qua culturele (etnische diversiteit) als qua leeftijd, geslacht en (relevante) disciplines. De leden van het bestuur brengen met elkaar een breed scala aan maatschappelijke contacten in.

Het bestuur van de Landelijke Regiekamer beoordeelt de plannen van het *Huis* en beslist over de financiële *matching* van die plannen met gelden van het Rijk. Het bestuur richt zich tevens, om tot een goede beoordeling van de programmering en positionering van het *Huis* te komen, tot de Raad van Advies.

Het neerleggen van de bevoegdheid om te beslissen over de *matching* van de gelden van het Rijk is bewust bij het bestuur gelegd. Op deze wijze kan worden voorkomen dat de verschillende onderdelen van het huis met elkaar over de verdeling van het geld in conflict komen.

Het functioneren van dit model moet na een bepaalde periode worden geëvalueerd. Op termijn zou kunnen worden gezien of deze structuur onderdeel zou moeten uitmaken van de Cultuurnotasystematiek.

Voor de goede orde: het bestuur is in geen enkel geval een subsidieloket. De gelden die het bestuur onder zijn hoede heeft, zijn alleen voor de programmering van de verschillende onderdelen van het *Huis* en worden altijd in de samenhang van de totale programmering van het *Huis* beoordeeld. De intendant doet daartoe voorstellen aan het Bestuur. Op deze wijze blijft de procedure simpel en wordt alleen een programmavoorstel neergelegd waarin de samenhang tussen de verschillende onderdelen is gewaarborgd.

Overigens worden niet alle gelden jaarlijks volledig vastgelegd. De Landelijke Regiekamer en de lokale *Huizen* moeten over een flexibel (deel van het) budget beschikken om in te kunnen spelen op de (inter)nationale of lokale actualiteit.

Raad van Advies

Aan de Landelijke Regiekamer wordt dus een Raad van Advies gekoppeld waarin mensen zitting hebben die inhoudelijke inbreng hebben op de koers en de positionering van het instituut. De Raad van Advies bezit deskundigheid zowel op het terrein van kunst als cultuur als met betrekking tot de positie van verschillende etnische groepen in het land. Het gaat om schrijvers, wetenschappers en (internationale) culturele kopstukken. De Raad van Advies is continu (digitaal) te consulteren en komt jaarlijks (fysiek) drie tot vier maal bijeen.

De Raad van Advies beoordeelt de plannen van de intendant op samenhang en kwaliteit en adviseert vanuit die inhoudelijkheid het bestuur over het toedelen van gelden aan de plannen.

ad 2. Structuur op lokaal niveau

Vertrekpunt is aan te sluiten bij de bestuursstructuren van de initiatieven die op lokaal niveau bestaan of in gang zullen worden gezet. Aldaar ziet men samenwerkingsverbanden (ontstaan) tussen culturele en - in bepaalde gevallen - maatschappelijke organisaties met specifieke deskundigheden. De bestuursstructuur is nog niet overal in definitieve vorm bekend. Wel wordt in alle gevallen beoogd dat het (van de gemeente) onafhankelijke organisaties zullen zijn met een onafhankelijk bestuur. In wezen wordt daarmee hetzelfde nagestreefd als in de structuur die hierboven voor de Landelijke Regiekamer van het *Huis* is beschreven: artistiek

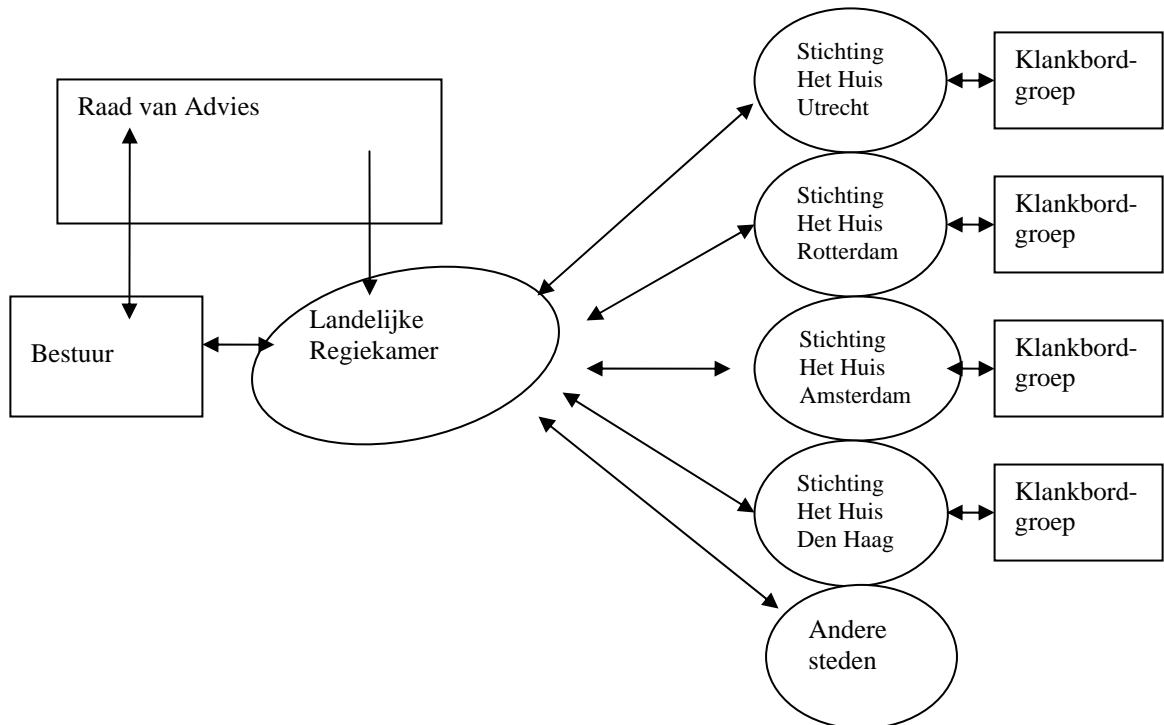
onafhankelijk, een gelijke behandeling ten opzichte van andere culturele organisaties en initiatieven en het aangaan van een zuivere opdrachtnemer – opdrachtgever-/subsiëntrelatie.

De juridische basis die op lokaal niveau het meest geëigend is, is de stichtingsvorm. Ook daar geldt dat men een compacte personele invulling voor ogen heeft, waarbij inhoudelijke en organisatorische kwaliteiten bij de selectie van de beoogde medewerkers de belangrijkste criteria zijn.

Van belang is dat het ‘lokale *Huis*’ ook buiten de kring van gemeente en participerende culturele organisaties gedragen wordt. Dat kan deels gerealiseerd worden in de samenstelling van het bestuur, maar zal versterkt worden door het organiseren van betrokkenheid vanuit de beoogde doelgroepen en de reeds bestaande culturele initiatieven en organisaties die deels of volledig op de multiculturaliteit in de stad zijn gericht. Naast het aangaan van samenwerking in de programmering en uitvoering, zal ook gezorgd moeten worden voor een platform voor periodieke afstemming. Op lokaal niveau kan dan ook deze vorm van betrokkenheid worden georganiseerd door een lokale Klankbordgroep in te stellen.

De structuur als geheel

Schematisch ziet de structuur er dan als volgt uit:

Wisselwerking tussen Landelijke Regiekamer en lokale huizen

Het spreekt voor zich dat verschillende programma's op verschillende niveaus belegd moeten worden. Met name het verschaffen van duidelijkheid over de taakverdeling tussen de Landelijke Regiekamer en de lokale *Huizen* is van groot belang.

Uitgangspunten:

- de lokale *Huizen* hebben qua programmering eigen accenten en dragen voor de invulling ervan zelf verantwoordelijkheid;
- de Landelijke Regiekamer ontwikkelt en regisseert onder leiding van de intendant - in samenspraak met de lokale *Huizen* - een 'eigen' programma dat in gezamenlijkheid door de G4 en andere steden wordt uitgevoerd;
- ten aanzien van de lokale huizen werkt de Landelijke Regiekamer, als eerste aanspreekpunt, aan het bewerkstelligen van inhoudelijke samenhang en samenwerking, (inter)nationale bekendheid (door middel van branding en promotie) en overall planning en coördinatie;
- de Landelijke Regiekamer is het eerste aanspreekpunt voor het bestuur; de Landelijke Regiekamer integreert de plannen van de afzonderlijke *Huizen* en het landelijke plan tot een gezamenlijk plan en legt deze periodiek (bijvoorbeeld jaarlijks) ter beoordeling aan het bestuur voor;

- de verschillende onderdelen van de totale structuur moeten elkaar inspireren; dit geldt dus niet alleen in de interactie tussen de Landelijke Regiekamer en de lokale *Huizen*, maar ook tussen de *Huizen* onderling.

Concreet is de taakverdeling als volgt:

Landelijke Regiekamer	Lokale <i>Huizen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Overall visie en nationaal programmeringsbeleid - Overall branding en publiciteit (o.a. website) - Ontwikkeling formats voor gezamenlijke programmering G4 en andere gemeenten - Programmering voor gezamenlijkheid G4 en andere gemeenten - Stimulering van en regie op samenwerking met andere steden - Internationale samenwerking 	<ul style="list-style-type: none"> - Formuleren eigen visie en programmeringsbeleid - Publiciteit eigen <i>Huis</i> - Ontwikkeling eigen formats - Programmering en uitvoering in eigen <i>Huis</i> - Uitvoering van G4-programma's in eigen <i>Huis</i> - Samenwerking met andere steden en culturele instellingen

4.7 **Begroting**

Huisvestingskosten

Vertrekpunt is een dynamisch concept te creëren dat erop gericht is in verschillende stedelijke gebieden in het land de ontmoeting tussen mensen met verschillende culturele achtergronden te stimuleren. De werkgroep adviseert daarom niet op een plek 'iets' te realiseren, maar een *Huis* op te richten in de vorm van een (fysieke en virtuele) alliantie van de vier grote steden met een centrum of kern in een daarvan. Vertaald naar een fysieke opzet betekent dit dat we uitgaan van in ieder geval gebruikmaking van bestaande gebouwen en voorzieningen in 3 van de 4 steden. Gezien de symbolische waarde die een gebouw heeft, zou de inzet moeten zijn dat op korte termijn in één van de vier steden een nieuw en aansprekend gebouw wordt gerealiseerd.

De ambitie zoals hierboven beschreven, sluit naadloos aan bij de plannen die in de G4 leven. In Amsterdam bestaat het plan om een nieuw aansprekend gebouw te realiseren, dat ook symbolische waarde heeft. In Utrecht en Rotterdam gaat men uit van huisvesting van de lokale *Huizen* in bestaande voorzieningen. Hiermee zijn overigens wel enige verbouwingskosten gemoeid. Ook in Den Haag - hoewel daar de

plannen inhoudelijk nog minder scherp zijn vormgegeven - gaat men uit van realisatie van het lokale *Huis* in bestaande voorzieningen.

Gezien het feit dat de G4 inmiddels bezig zijn om een voorziening te realiseren die goed aansluit bij het concept van het *Huis*, gaat het er niet om dat het Rijk het geheel volledig dient te financieren. Wij gaan uit van cofinanciering tussen Rijk en gemeenten. Dit geldt zowel voor de investerings- als voor de operationele kosten.

Nieuwbouw

In het geval van nieuwbouw (Amsterdam) worden de aanvangsinvesteringen geraamd op €25 - €30 miljoen. De inschatting die daar wordt gemaakt, is gebaseerd op basis van een vergelijking (benchmark) van de werkelijke nieuwbouwkosten van recent gerealiseerde soortgelijke culturele voorzieningen.

Aanpassing bestaande gebouwen

De verwachting is dat in drie van de vier steden de lokale *Huizen* in bestaande gebouwen ondergebracht kunnen worden, maar dat hierbij aanpassingen in gebouw, ICT-infrastructuur en inrichting noodzakelijk zijn. De verwachting - op basis van de huidige plannen - is dat daarmee per locatie een bedrag van €0,5 miljoen tot €1 miljoen gemoeid zal zijn. Ook Amsterdam zal - totdat de nieuwbouw gereed is - het lokale *Huis* in een bestaand gebouw onderbrengen. Daartoe zal een bestaand, aansprekend gebouw worden gehuurd. Ook daar zal geïnvesteerd moeten worden in het fysiek geschikt maken van het gebouw. Wij gaan voor de totale kosten voor verbouwing van bestaande voorzieningen in de vier steden uit van een bedrag van €3 miljoen.

Totaal huisvestingskosten

De totale kosten voor de huisvesting van het *Huis* in de 4 grote steden, met de realisatie van een nieuw gebouw in een van de steden en huisvesting in bestaande voorzieningen - rekening houdend met verbouwing en herinrichting - komen uit op €30 miljoen.

Operationele kosten

De kern van het *Huis* wordt gevormd door de programmering. Alleen met een voldoende aansprekend programma, zal het *Huis* zijn meerwaarde kunnen aantonen en structureel een aansprekende plek in het culturele veld kunnen innemen. Daarvoor is een serieus budget nodig. Op basis van gesprekken met een groot aantal zeer ervaren programmamakers ramen wij de operationele kosten van het *Huis* als volgt:

Post	Kosten in miljoen €
Programmering in de 4 <i>Huizen</i> afzonderlijk	6
Programmering op landelijk niveau in G4-lokaties en in andere steden	2
Actualisering en onderhoud exposities, nieuwscentrum en bibliotheek	1
Digitalisering	1
Marketing en onderzoek	0,5
Materiële kosten	1,5
Totaal	12

Het benodigde budget ter dekking van de openstaande kosten zal naar verwachting in een periode van 3 jaar naar het niveau van €12 miljoen stijgen. De groei zou als volgt kunnen zijn:

2006: €4 miljoen;

2007: €8 miljoen;

2008: €12 miljoen.

Financiering

Voor de verschillende onderdelen van de begroting (investerings-, exploitatie- en programmakosten) gaan wij in alle gevallen uit van cofinanciering tussen Rijk en gemeenten. Daarbij kunnen verschillende verdeelsleutels worden gehanteerd.

In de bovenstaande ramingen wordt nog niet uitgegaan van extra inkomsten die gegenereerd kunnen worden uit de verhuur van ruimten en de exploitatie van café en restaurant. In een optimale situatie kunnen deze inkomsten 10% à 15% van de totale exploitatiekosten dekken.

Zoals eerder aangegeven, gaat het hierboven om voorlopige ramingen die gebaseerd zijn op ervaringsgegevens van soortgelijke programma's en culturele voorzieningen in

binnen- en buitenland. Nadat de definitieve richting van het *Huis* bepaald is, kan tot een gedetailleerde uitwerking van de begroting gekomen worden.

Voorts gaan wij uit van financiering volledig vanuit Nederland. Van groot belang is dat het *Huis* als onafhankelijk instituut kan functioneren met internationale relaties (zoals zusterorganisaties in Europa), maar met een eigen Nederlandse agenda.

5. VOLGENDE STAP

Met dit rapport wordt een onderbouwd voorstel gedaan voor een op te richten *Huis voor de Culturele Dialoog*. Er moet nu snel overeenstemming bereikt worden over de financiering zodat direct na dat besluit een aanvang gemaakt kan worden met implementatie.

Allereerst, en nog voor de zomer van 2006, dient de samenwerkingsintentie van de G4 nader te worden vormgegeven. Direct aansluitend kan een aanvang gemaakt worden met de programmaontwikkeling. Programma's worden met partners uit de huidige culturele infrastructuur ontwikkeld.

De Werkgroep beveelt aan om daartoe een kwartiermaker/intendant voor een periode van vier jaar aan te stellen. Deze wordt ondersteund door een door hem/haar te benoemen inhoudelijk team van programmeurs en programmamakers en een secretariaat. Van belang is iemand te vinden met de juiste kwaliteiten die bovendien op betrekkelijk korte termijn beschikbaar is. Na tweeënehalf jaar wordt dit model geëvalueerd.

De Werkgroep, auteur van dit rapport, is na aanbieding van dit rapport desgewenst beschikbaar om bij de verdere uitwerking en implementatie van zowel de inhoudelijke als de organisatorische aspecten van het *Huis* een rol te spelen.

De kwartiermaker/intendant wordt benoemd door de huidige opdrachtgevers. Deze ontwikkelt een tijdelijke organisatie die uiteindelijk overgaat in de Landelijke Regiekamer, die wordt ondergebracht in een van de op te richten *Huizen*.

BIJLAGE 1 INTENTIEVERKLARING G4

De Burgemeesters van de G4 hebben zich door middel van de volgende intentieverklaring namens hun gemeenten bereid verklaard om samen te werken bij het realiseren van dit initiatief:

INTENTIEVERKLARING

Het initiatief van de staatssecretarissen van Buitenlandse Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om in Nederland een extra impuls te geven aan ontmoeting, debat en dialoog tussen de culturen, bijvoorbeeld in de vorm van huizen (centra) voor dialoog, kunst en cultuur die bijdragen aan de positieve identiteitsvorming en integratie van migranten en aan een beter begrip in ons land van de diversiteit van culturen, wordt door de (G4) gemeentebesturen van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht van harte ondersteund.

In deze steden wonen grote groepen burgers met een niet Nederlandse achtergrond. Het is een groot maatschappelijk belang dat zij samen met de autochtone bevolking een duurzame samenleving vormen die het mogelijk maakt dat allen in vrijheid en met respect voor elkaar kunnen leven, werken en ontspannen.

Om dat te bereiken worden in de verschillende steden door de gemeentebesturen initiatieven gesteund die debat en dialoog tussen de verschillende bevolkingsgroepen tot stand brengen en hen kennis laten maken met elkaars culturele en religieuze achtergronden.

Aangezien de culturele diversiteit van onze steden verschillend is zullen ook de invulling van deze extra impuls op grond van specifieke demografische, inhoudelijke en programmatische kenmerken en keuzes per stad variëren.

Om optimaal te kunnen functioneren is het wenselijk op landelijk niveau samen te werken, ervaringen en programma's uit te wisselen en ook te leren van vergelijkbare initiatieven in andere landen. De vier grootste steden hebben zich daarom

voorgenomen een samenwerkingsverband te vormen voor gezamenlijke productie en programmering, dat ook voor andere steden met vergelijkbare initiatieven toegankelijk zal zijn.

De gemeentebesturen van de G4 zijn onder het voorbehoud van instemming van de raad bereid om financieel bij te dragen aan de invulling van de extra impuls, in een evenwichtige verhouding tot de bijdrage van het Rijk.

Aldus vastgesteld door:

De gemeente Amsterdam op ... maart 2006

De gemeente Den Haag op ... maart 2006

De gemeente Rotterdam op ... maart 2006

De gemeente Utrecht op ... maart 2006

BIJLAGE 2 OPDRACHTFORMULERING

Opdracht

voor het nader onderzoek naar de vormgeving en inrichting van een huis/centrum voor culturele dialoog

1. In de afgelopen maanden hebben de Staatssecretarissen van BZ en OCW zich georiënteerd op de doelstelling, invalshoek en grote lijnen van de opzet van een initiatief dat tegemoet komt aan de geconstateerde behoefte aan meer kennis over en contact tussen de culturen van de verschillende bevolkingsgroepen in Nederland.

2. De kern van het initiatief kan als volgt omschreven worden:

Een huis dat een centrale rol speelt in de totstandkoming van een culturele dialoog tussen groepen oude en nieuwe Nederlanders. Het moet een herkenbare en toegankelijke ontmoetingsplek zijn voor een gevarieerd publiek, waar de verrijking van de Nederlandse samenleving door nieuwkomers zichtbaar wordt gemaakt door kwalitatief hoogstaande uitingen van de herkomstculturen van migranten te tonen. Hierbij kan (een keuze uit) een aantal verschijningsvormen worden ingezet, zoals exposities, debat, theater, erfgoed, film, et cetera. Het huis moet, naast activiteiten in eigen huis, ook een netwerk/alliantie vormen met de andere relevante (culturele) instellingen die zich op dit thema profileren, van volkenkundige musea tot theaterpodia, van wetenschappelijke instituten tot festivals.

Wat betreft de focus van het huis kan worden gedacht aan zowel:

- a. een brede migratie invalshoek – waar over de volle breedte van het culturele leven de bijdragen zichtbaar worden gemaakt die verschillende groepen migranten op dit moment leveren aan de culturele rijkdom van Nederland.
als...
- b. een benadering die zich meer richt op de actuele sociaal-culturele en maatschappelijke context, die op dit moment sterk bepaald wordt door de verhouding ten opzichte van Marokkaanse en Turkse migrantenculturen waardoor deze in eerste instantie centraal zullen staan.
als...
- c. enige tussenvorm dan wel combinatie van deze twee benaderingen.

3.

Om op basis van bovengenoemde 3 invalshoeken een voorstel te kunnen formuleren dienen in een vervolgonderzoek de vragen beantwoord te worden zoals deze in de inmiddels overeengekomen Terms of Reference zijn vastgelegd. Het onderzoek laat zich inspireren door doelgroepen en organisaties die zich reeds op dit (inter-)culturele terrein bevinden en biedt aanknopingspunten voor een snelle uitwerking. In het onderzoek worden de mogelijkheden verkend voor gebruikmaking van bestaande initiatieven en activiteiten van bestaande instellingen.

Medio december verschijnt een haalbaarheidsstudie voor een huis van de geschiedenis en democratie dat zich onderscheidt van dit initiatief maar wel raakvlakken heeft. De bevindingen van dat onderzoek kunnen mede als input dienen.

Het onderzoek dient in de loop van februari 2006 gereed te zijn. Het onderzoek wordt aangeboden aan de beide staatssecretarissen.

BIJLAGE 3 DE LOKALE HUIZEN (ZOALS DOOR DE G4-STEDEN ZELF BESCHREVEN)

Utrecht

De Utrechtse ambitie

Het Utrechtse gemeentebestuur heeft de ambitie om in nauwe samenspraak en samenwerking met de Provincie Utrecht en maatschappelijke partners gestalte te geven aan:

1. Een Utrechts *Huis* voor de Culturele Dialoog, van waaruit wordt vormgegeven aan de Utrechtse activiteiten in het kader van de voorgenomen samenwerking tussen de vier grote steden;
2. Het faciliteren van ‘de Landelijke Regiekamer’ van het *Huis voor de Culturele Dialoog*, anders gezegd het bieden van huisvesting aan het landelijke *Huis*, van waaruit de activiteiten in elk van de deelnemende steden gecoördineerd en waar nodig geregistreerd zullen worden.

Voor de vormgeving en uitvoering van beide ambities zullen Stichting Forum en Stichting Vrede van Utrecht een samenwerkingsverband aangaan. Daarmee wordt op hoog niveau voorzien in expertise op het gebied van werken met allochtone bevolkingsgroepen, het functioneren als landelijk netwerk en het tot stand brengen en uitvoeren van een (cultureel) programma met daarin bijdragen van diverse partners. Waar het gaat om ambitie 1 (het eigen Utrechts *Huis*) stellen wij ons voor dat het nieuwe samenwerkingsverband Forum/Vrede van Utrecht daarvan de dragende organisatie wordt.

Ten aanzien van ambitie 2 ligt het voor de hand om voor het landelijke *Huis* een aparte stichting op te richten met daarin onder meer vertegenwoordigers van de deelnemende steden. Het bureau van deze stichting zou in Utrecht gevestigd kunnen zijn en gefaciliteerd worden door het samenwerkingsverband Forum/Vrede van Utrecht.

Waar zijn de Utrechtse ambities op gestoeld: feiten en voornemens

In Utrecht komt een aanzienlijk deel van de bevolking uit de Mediterrane landen. De totale allochtone groep is rond 30% van de Utrechtse bevolking en bestaat uit meer dan 220 etnische groepen).

De grote aanwas van nieuwe stadgenoten heeft gezorgd voor belangrijke impulsen op het gebied van culturele diversiteit en cultuurbereik. Culturele diversiteit is een speerpunt in het cultuurbeleid en een belangrijke prioriteit in het Actieprogramma Cultuurbereik.

Onze aanpak in de ontmoeting van bevolkingsgroepen en culturen kan worden geduïd in de sleutelwoorden: toerusting, toegankelijkheid en toenadering. In alle sectoren van de gemeente is deze aanpak te herkennen. De inzet richt op samenwerking en stimulans eerder dan op bestrijden en bestraffen.

Utrecht wil een gastvrije ontmoetingsplaats zijn met internationale allure en een broedplaats van talent. Utrecht wil bovendien inspelen op cultureel ondernemerschap. Niet voor niets is de stad Utrecht in de Atlas van Nederlandse gemeenten aangewezen als de creatieve stad bij uitstek. Toe te schrijven aan de bijzondere samenstelling van de bevolking, de initiatieven daarin ontplooid en de wijze van samenwerking.

Er is zeker draagvlak voor samenwerking met het ruime scala van Utrechtse culturele instellingen en groepen.

Ook bij landelijke instellingen in Utrecht gevestigd kan op ruime steun voor het initiatief worden gerekend.

De wijze waarop Forum in zijn notitie 'Centrum voor Culturele Binding' het concept heeft neergezet is aansprekend en is een uitstekende basis voor vervolgstappen in de politieke besluitvorming en afspraken met cultureel en maatschappelijk betrokken partijen.

Utrecht wil graag de leefbaarheid in de stad bevorderen om zodoende ook de sociale cohesie tussen groepen te versterken. Er is een dalende lijn geconstateerd in contacten tussen de tweede generatie allochtonen en autochtone Nederlanders. In reactie hierop is een proactief beleid gewenst. Een goede communicatie en een eerlijke beeldvorming tussen bevolkingsgroepen zijn in een dergelijke strategie van groot belang.

Utrecht heeft expertise opgebouwd in de samenwerking van verschillende partijen betrokken bij dit thema in ruime zin. Participatie, medeverantwoordelijkheid voor

reilen en zeilen van de stad. Meedoen en erbij horen. Tolerantie neemt toe met kennis en inzicht.

Cultuur draagt bij tot bewustzijn van wortels en identiteit; een primair vereiste van belang voor uitwisseling tussen groepen.

Utrecht heeft een hoogopgeleide bevolking (16 jaar en ouder bijna 40% opleiding op hbo- of wo-niveau). Veel afgestudeerden blijven aanvankelijk in de studiestad wonen en tonen zich actief in het maatschappelijk leven. De universiteit en het hoger beroepsonderwijs zijn daarmee instituten van groot belang voor de kwaliteit en identiteit van de stad. In veel grote projecten wordt uitstekend samengewerkt, denk onder meer aan de Vrede van Utrecht.

Utrecht heeft zijn sporen verdiend in het bereiken van nieuwe publieksgroepen waaronder uiteraard ook de nieuwe medelanders een belangrijke doelgroep vormen. Activiteiten zoals het Actieprogramma Cultuurbereik, het ondersteunen van specifieke groepen en instellingen zoals DOX en Rasa, de Culturele Zondagen en het Wereldfeest illustreren in hoofdlijnen de gevarieerde en succesvolle benadering. Verder is Utrecht bezig met een aanzienlijke investering in wijkaccommodaties en een belangrijke voorziening zoals het *Huis* voor de Amateurkunst.

Utrecht wil bijzonder graag een instituut toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen en gericht op de dialoog geen separate bediening van groepen afzonderlijk.

Voor de huisvesting zijn meerdere locaties denkbaar. De optie van de Winkel van Sinkel is genoemd en de optie van het te realiseren *Huis* voor Amateurkunst. In het stadsdeel LeidscheRijn is voorts een project in overweging van een huis voor verschillende religies. Hierin zou ook passend ruimte kunnen worden bestemd voor de culturele dialoog.

Landelijk loopt bij de allochtone groepen de bekendheid met culturele voorzieningen wat achter bij het gemiddelde. Niettemin bleek bij de meting in 2005 van de ondervraagde allochtone respondenten 60% tevreden over de culturele voorzieningen tegen 82 % Utrechts gemiddelde. We zijn er nog niet, maar wel op weg.

De Utrechtse plannen

De 'eigen' Utrechtse plannen voor het *Huis voor de Culturele Dialoog* (ambitie 1) kennen de volgende speerpunten:

Het realiseren van een fysiek huis, een laagdrempelige ontmoetingsplek, waar de culturele dialoog spontaan en georganiseerd kan plaatsvinden. Het huis heeft in ieder

geval een café en ten minste een aantal zalen voor debatten, concerten en andere culturele activiteiten, een bibliotheek en bij voorkeur een expositieruimte. De Winkel van Sinkel als centrale locatie in het hart van de stad zou een optimaal huis zijn. Het realiseren van een cultureel programma, in principe binnen alle disciplines, waarbij de relatie tussen kunst en cultuur enerzijds en het streven naar sociale cohesie, gedeeld burgerschap en conflictbeheersing de rode draad vormt. Niet ‘zomaar’ culturele activiteiten, maar steeds gekoppeld aan debatten, educatieve programma’s e.d. zodat cultuur werkelijk een rol gaat spelen in de dialoog.

Het realiseren van een programma gericht op onderzoek en debat over multiculturaliteit, sociale cohesie en gedeeld burgerschap.

Het geven van bijzondere aandacht aan de positie van allochtone ondernemers binnen bestaande programma’s op het gebied van ‘creative city’ en innovatie.

Het in samenwerking met religieuze groeperingen, vredesorganisaties en andere maatschappelijke groeperingen realiseren van een permanent platform dat zich richt op de relatie tussen religie/levensbeschouwing en culturele dialoog/sociale cohesie.

Bij wijze van aftrap en om de Utrechtse ambities nog eens te onderstrepen zal het Utrechtse gemeentebestuur 2007 uitroepen tot het Utrechtse Jaar van de Culturele Dialoog. Daarmee loopt Utrecht bewust vooruit op de Europese Commissie die van 2008 een dergelijk jaar wil maken. Utrechtse ervaringen kunnen dan in 2008 elders in Nederland en Europa worden benut. Een van de plannen voor 2007 is om samen met de Ambassades van de Arabische landen in Nederland in Utrecht een groot festival van de Arabische cultuur te organiseren.

Over de invulling van ambitie 2 (huisvesting van de landelijke organisatie in Utrecht) kan op dit moment nog niet veel meer worden gezegd dan dat Utrecht door haar centrale ligging en haar ervaring met landelijke organisaties en netwerken bij uitstek de geschikte kandidaat lijkt. Utrecht is, als kleinste van de vier grote steden, traditioneel goed in het opnemen van de regierol zonder daarbij de baas te willen spelen. Die kwaliteit lijkt ook in deze situatie goed van pas te kunnen komen.

Financiën

De gemeente Utrecht wil primair uit het meerjarige project Vrede van Utrecht bijdragen in de kosten van het programma en de investering van het *Huis* voor

Culturele Dialoog. Bedragen noemen achten wij in dit stadium nog niet zinvol. In een goede samenwerkingsverhouding geldt een principe van matching van middelen. In het kader van onder meer de genoemde Vrede zijn gemeente en provincie Utrecht bereid om het project te stimuleren en te faciliteren. Daarnaast zullen ook budgetten van partnerorganisaties en fondsen voor dit doel beschikbaar komen.

Amsterdam

Centrum voor Islamitische Kunst en Cultuur

In Amsterdam heeft het breed gedragen initiatief Marhaba een concreet plan ontwikkeld voor een Centrum voor Islamitische Kunst en Cultuur.

Het gaat daarbij om kernfuncties zoals ontmoeting, het bevorderen van kennis en eigenwaarde, om reflectie en zelfreflectie, om kunst en debat.

Het centrum moet een niet-religieuze ontmoetingsplaats worden voor jeugd, voor jongeren, voor mensen met een migrantenachtergrond en autochtonen, voor 'gewone' mensen en intellectuelen.

Door de ontwikkeling van Marhaba te ondersteunen denkt het Amsterdamse college van B&W een krachtig signaal af te geven aan alle Amsterdammers dat de 120.000 Amsterdamse moslims erbij horen en mee moeten doen. Er is behoefte aan een dergelijk centrum. Zoals het Joods Historisch of het Bijbels Museum, zo zal een Islamitisch Centrum voor Kunst en Cultuur voor een breed publiek van betekenis zijn. De afgelopen jaren is maar al te vaak duidelijk geworden dat het zowel de autochtone Amsterdammers ontbreekt aan kennis en inzicht in de achtergronden van de islam, als de Amsterdammers met een islamitische identiteit in de geschiedenis en de achtergronden van de Nederlandse samenleving.

Marhaba houdt rekening met de bestaande culturele infrastructuur van Amsterdam en zoekt naar samenwerking daarbinnen, zoals er zal worden samengewerkt met vergelijkbare initiatieven in andere grote steden, zowel in Nederland als daarbuiten.

Doelgroepen (uit: Amsterdamse initiatief Marhaba (auteur Just Enschede)

Hoe werkt een grootstedelijk centrum? Mensen nemen andere mensen mee ernaartoe.

Als het om moslims gaat, nemen eerder dochters hun moeder mee dan hun vader.

Bijna elk persoon die er optreedt of aan een programma deelneemt, brengt een hoeveelheid publiek naar binnen dat minder in het onderwerp is geïnteresseerd dan in

de persoon in kwestie. Zoals familie, buren, collega's, medestudenten. Mikken op brede groepen laagopgeleide of oudere moslims is een brug te ver. Hoewel ook mensen uit deze categorie bij bepaalde aansprekende programmaonderdelen de weg naar Kunst- en Cultuurhuis Marhaba zullen weten te vinden. Denk bijvoorbeeld aan bezoeken van Fatima Mernissi of Nawal el Saadawi.

Met deze overwegingen in gedachten, formuleren we vijf doelgroepen:

1. Jeugd

Scholieren vanaf 10 jaar, te weten de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs en de basisjaren van het secundair onderwijs. Zowel 'witte als 'zwarte' scholen, uiteraard ook de islamitische.

Misschien vormen de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs wel de ruggengraat van Kunst- en Cultuurhuis Marhaba. Stel dat 35 weken per jaar vier dagen in de week twee schoolklassen op bezoek komen en op woensdag één schoolklas, dan benadert het bereik onder de zevende en achtste groepers van Amsterdam en naaste omgeving de honderd procent.

Daarnaast ligt er de opdracht om ten behoeve van de basisvorming van het secundair onderwijs educatieve programma's te ontwikkelen bij de programmaonderdelen die zich daarvoor lenen. Het aantrekkelijke van de leeftijdscategorie van 13- en 14-jarigen is dat de samenstelling van de klassen nog betrekkelijk ongesplitst is.

Voor oudere scholieren bestaat er al een grote hoeveelheid voorzieningen op het gebied van cultuureducatie. Ook de overladenheid van de curricula vormt een belemmerende factor.

2. Jonge moslims

Vanaf 20 jaar, hbo-niveau, mogelijk meer meiden dan jongens. Zij zijn maatschappelijk geïnteresseerd, willen graag anderen uit migranten- en vluchtelingengroeperingen ontmoeten, willen hun ervaringen met elkaar delen. Ze hebben een geïndividualiseerde houding en zijn vertrouwd met de pluriformiteit van de samenleving. Ze willen zich graag ook op iets anders laten aanspreken dan hun moslim-zijn en zijn gretig bereid tot discussie. Ze kijken naar het Journaal, naar Nova en naar Al-Jazeera, ze zijn niet weg te slaan op internet, ze dragen

gezichtssluiers of naveltruitjes, ze zijn merendeels religieus of zelfs vroom, maar ze beschouwen religie als iets dat in de persoonlijke sfeer thuishoort.

3. Jonge autochtonen met een grootstedelijk leefpatroon
Vanaf 25 jaar, hbo-niveau. Jonge autochtonen worden langer in beslag genomen door de vele keuzemogelijkheden die er voor hen zijn op het gebied van studie, relaties, feesten en reizen. Degenen die tot het maken van een aantal keuzes komen en regelmatig gebruik gaan maken van wat Amsterdam op cultureel terrein te bieden heeft, komen ook over de drempel van Kunst- en Cultuurhuis Marhaba.
4. Oudere autochtonen met culturele interesse en vrije tijd
Het publiek dat stedentrips maakt en musea bezoekt, in leeftijd vanaf 40 jaar. Dit publiek bezoekt graag de exposities en is de kurk waar de winkel van Kunst- en Cultuurhuis Marhaba op drijft.
5. Redacteuren, journalisten, programmamakers
Omdat de mediacontacten zo'n belangrijke functie van Kunst- en Cultuurhuis Marhaba uitmaken, worden relaties met redacteuren, journalisten en programmamakers van Amsterdamse en landelijke media zorgvuldig opgebouwd en onderhouden.
Vooral aan het belang van de jonge doelgroepen met hun jaarlijkse nieuwe aanvoer, is af te lezen dat Kunst- en Cultuurhuis Marhaba zich niet leent voor het realiseren van korte-termijndoelstellingen. Wanneer het centrum zich laat opzadelen met haastige verwachtingen en kekke targets, dan zal het mislukken. Aan dat type verwachtingen zal het niet kunnen voldoen. Het gaat erom helder en precies de doelgroepen te benoemen, de doelstellingen te formuleren en deze jarenlang vasthoudend en inventief na te streven. En je daarbij niet af te laten leiden door de waan van de dag.

Den Haag

Den Haag spreekt de intentie uit deel te zullen nemen aan het *Huis* en het G4-samenwerkingsverband dat daarbij hoort. Het accent dat men in Den Haag wil leggen ligt - binnen de Haagse context van internationale stad van recht, vrede en veiligheid - op het verbinden van het concept Culturele Dialoog aan thema's als democratie, grondrechten en Europees en wereldburgerschap. De uitwerking van het Haagse model en de financiële consequenties daarvan vragen echter meer tijd. De gemeente Den Haag geeft voorts aan de verdere uitwerking en besluitvorming over dit initiatief neer te willen leggen bij het nieuwe college van B&W.

Rotterdam

Huis voor de Culturele Dialoog in Rotterdam

Het *Huis voor de Culturele Dialoog* in Rotterdam zal een laagdrempelige organisatie zijn voor debat, dialoog en ontmoetingen tussen de verschillende culturen die in de stad leven. Muziek, dans, poëzie, hedendaagse kunst en tentoonstellingen zullen een oprechte onderlinge interesse voor alle in de stad aanwezige culturen genereren. Door interculturele en multidisciplinaire samenwerking zullen er wekelijks evenementen georganiseerd worden. De thema's wonen, werken, eten, feesten, rouwen, trouwen, en religie zullen op deze wijze aanjagen tot een dialoog.

Het Huis voor de Culturele Dialoog in Rotterdam zal gebruik maken van de faciliteiten, kennis en ervaringen van bestaande instellingen. Voor de huisvesting zal het *Huis voor de Culturele Dialoog* Rotterdam een samenwerking aangaan met een bestaande instelling op een vaste prominente locatie die ruime openingstijden kent en 7 dagen per week 10 uur per dag voor publiek toegankelijk is.

Rotterdam kiest uitdrukkelijk voor een huis dat de culturele dialoog bevordert en aanjaagt. Van de dialoog wordt heel veel verwacht als het gaat om conflictbeheersing in multi-etnische steden. Vaak wordt hierbij het begrip verengd tot een pacificatie instrument. En: vaak wordt de dialoog dan afgezet tegenover het debat. Men gaat er dan impliciet van uit dat in het debat de verschillen tussen mensen geaccentueerd worden, terwijl in de dialoog juist de zoektocht naar wat mensen gemeenschappelijk hebben centraal staat.

Beide opvattingen doen geen recht aan de specifieke betekenis van het begrip dialoog een gesprek tussen twee mensen waarbij niet het eigen gelijk, maar het onbaatzuchtig zoeken naar wijsheid centraal staat.

De mogelijkheid om vooroordelen op het spel te zetten én je te verplaatsen in de denkbeelden van de ander is hierbij de grootste deugd.

Metaforen, voorbeelden en verhalen zijn hiervoor een belangrijk hulpmiddel. Ze prikkelen immers de verbeeldingskracht: het voertuig om door de wereld van de ander te reizen. Daarom kiest het huis voor de culturele dialoog nadrukkelijk voor de verbeeldingskracht als instrument ter bevordering van de dialoog.

Rotterdam heeft sinds het Culturele Hoofdstadjaar een aantal bijzondere projecten ontwikkeld die als best practices van deze benadering kunnen worden gezien.

Preken voor Andermans Parochie, Het debat naar aanleiding van de afgelasting van het Theaterstuk Assia en de Vrouwen van Medina, de Dag van de dialoog.

Typisch Rotterdams aan deze projecten is dat de middels concrete casuïstiek theorie en praktijk van de dialoog met elkaar zijn verbonden.

Het is precies deze verbinding tussen het particuliere verhaal met de grote vragen over hoe samen te leven die het Rotterdamse huis voor culturele dialoog zal kenmerken.

Het *Huis voor de Culturele Dialoog* in Rotterdam maakt onderdeel uit van een landelijk netwerk van *Huizen voor de Culturele Dialoog*. De vier grote steden maken daarmee een start met een eigen organisatie. Het landelijke netwerk zal worden aangestuurd vanuit een centrale stichting, het Landelijk *Huis voor de Culturele Dialoog*.

Aan de hand van bovenomschreven uitgangspunten heeft de gemeente Rotterdam i.s.m. het Wereldmuseum op 3 februari 2006 een presentatie gehouden. Deze presentatie bestond uit twee delen. Deel één was een gesprek tussen afgevaardigden van de G4 om te komen tot een samenwerking. Er is een bereidheid tot samenwerking uitgesproken die verwoord is in een Memorandum of Understanding zie bijlage.

Deel twee bestond uit een presentatie aan diverse genodigde organisaties, de opkomst was groot en ook de reacties zijn overweldigend. Veel organisaties hebben zich na 3

februari aangemeld om concreet mee te bouwen aan het *Huis voor de Culturele Dialoog in Rotterdam*. Aanmeldingen zijn ontvangen van o.a.:

- Trade Investment Centre Turkey;
- Marokkaans Investeringscentrum;
- Cross Notions centrum voor [multicultureel] ondernemersschap;
- Time Media Group;
- Platform Buitenlanders Rijnmond;
- Vluchtelingen Organisatie Rijnmond;
- Horizon/Ettaouhid, platform Moslimorganisatie Rotterdam;
- Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur;
- OBR Ontwikkeling Bedrijf Rotterdam;
- Erasmus Universiteit;
- Willem de Kooning Academie;
- Now & Wow jongeren cultuur;
- Wereldmuseum Rotterdam.

De diversiteit van deze groep zal een brede culturele en disciplinaire invulling geven aan de doelstelling van het *Huis voor de Culturele Dialoog in Rotterdam*.

Onder de participanten zijn veel organisaties met een internationaal netwerk en zullen als zodanig een internationale samenwerking met het *Huis voor de Culturele Dialoog in Rotterdam* mogelijk maken.

Het bedrijfsleven zal niet alleen thema's als diversiteitsmanagement en interculturele marketing strategieën aandragen, maar ook een aanjager zijn voor cultureel ondernemerschap. De Erasmus Universiteit zal een belangrijke inhoudelijke onderbouwing leveren t.a.v. een breed scala aan onderwerpen. Now & Wow slaat de brug naar de jongeren cultuur en de Willem de Kooning Academie vormt het platform voor jonge kunstenaars. Het Wereldmuseum zal niet alleen de huisvesting faciliteren maar ook actief meewerken in de programmering, zowel inhoudelijk als praktisch. Alle participanten gaven aan het *Huis voor de Culturele Dialoog* op een prominente locatie in de stad met een grote publiekstoegankelijkheid te willen huisvesten.

De gemeente Rotterdam zal €1.000.000,- investeren in het *Huis voor de Culturele Dialoog Rotterdam*. Waarvan €100.000,- eenmalige oprichtingskosten en €900.000,- structureel voor programmering. Dit samen met het commitment van bovenstaande

organisaties, maakt de realisatie van *Huis voor de Culturele Dialoog Rotterdam* in september 2006 mogelijk.

Het concept van het *Huis voor de Culturele Dialoog* kan in Rotterdam niet alleen als brandpunt fungeren, maar door verbinding te leggen met ander gemeentelijk beleid is er ook een noodzakelijk referentiekader. Een van die verbindingen is het beleid rond de economische ontwikkeling van de stad. Rotterdam heeft naast de haven en het medische cluster, de bevordering van de creatieve economie uitgeroepen tot een van de drie speerpunten. Dit beleid is erop gericht het innovatieve klimaat in de stad te versterken en de aantrekkelijkheid van de stad voor creatieve bedrijven en de culturele beleving te vergroten. De geschiedenis heeft aangetoond dat innovatie en creativiteit op een breed gebied tot ontwikkeling komen op de kruispunten waar culturen elkaar ontmoeten.

Een prachtig vertrekpunt voor het *Huis voor de Culturele Dialoog Rotterdam*.

BIJLAGE 4 OVERZICHT VAN VERWANTE NEDERLANDSE CULTURELE INSTELLINGEN

Stad	Instellingen/personen	Adres	Tel/fax/e-mail	Website	Beknopte omschrijving	Contactpersoon	Gesproken
Gemeente Utrecht	Mw. A.H. Brouwer-Korf Nico Jansen	Postbus 16200 3500CE Utrecht	T: 030-2861101	www.burgemeester&utrecht.nl	Burgemeester		X
Utrecht	Mira Media	Postbus 1234 3500 BE Utrecht Mariaplaats 3 3511 LH Utrecht	T: 030-2302240 E:edklute@miramedia.nl	www.miramedia.nl	Media netwerkorganisatie dat streeft naar gelijkwaardige deelname van etnisch culturele minderheden in de audiovisuele media op alle functieniveaus en een kleurrijke programmering	Ed Klute, directeur	
	Stichting Forum	Kanaalweg 86 Postbus 201 3500 AE Utrecht	T: 030-2974321 F: 030-2960050 E: informatie@forum.nl	www.forum.nl		Sadik Harchaoui	X
	Vrede van Utrecht					Henk Scholten	X
	Het Hoogt	Hoogt 4 3512 GW Utrecht	T: 030-2312216 F: 030-2312910 E: info@hoogt.nl	www.hoogt.nl			
	Stadsschouwborg	L. Bolwerk 24 3512 EJ Utrecht Postbus 14068 3508 SC Utrecht	T: 030-2324125 E: stadsschouwborg@utrecht.nl	www.stadsschouwborg-utrecht.nl		Henk Scholten	X

Het Moluks Historisch Museum	Kruisstraat 313 Postbus 13379 3507 LJ Utrecht	T: 030-2367116 F: 030-2328967 E: info@museum-maluku.nl	www.museum-maluku.nl			
SMT Stichting Samenwerkingsverband van Marokkanen en Tunesiërs	Maliebaan 13 Utrecht Postbus 14172 3508 SG Utrecht	T: 030-2367327 F: 030-2369118 E: info@smtnet.nl	www.smtnet.nl	Belangenbehartigings-organisatie voor Marokkanen en Tunesiërs	Habib el Kaddouri beleidsmedewerker	X
Stichting Cosmicus	Livingstonelaan 609, 3526 HL Utrecht	T: 030-2459111 F: 030-2447911 E: info@cosmicus.nl	www.cosmicus.nl	Een landelijke organisatie die middels educatieve, culturele, sociale en wetenschappelijke activiteiten en projecten een bijdrage levert op het gebied van maatschappelijke participatie, integratie en emancipatie in het algemeen en aan de opleiding, ontwikkeling en loopbaan van studenten en alumni in het bijzonder	Gurkan Celik, landelijke voorzitter	X
Tawiza		info@tawisa.nl	www.amazigh.nl	Website over Amazigh cultuur, literatuur, taal, muziek en nog veel meer	Mohammed Efallati	X

Stad	Instellingen/personen	Adres	Tel/fax/e-mail	Website	Beknopte omschrijving	Contactpersoon	Gesproken
Gemeente Rotterdam	Mr. Ivo Opstelten	Postbus 70012 3000 KP Rotterdam	T: 0800-1545	i.opstelten@college.rotterdam.nl	Burgemeester		X
Rotterdam	Wereldmuseum	Willemskade 25 3016 DM Rotterdam	T: 010-2707120 F: 010-2707182 E : bibliotheek@wereldmuseum.rotterdam.nl E: secr@wereldmuseum.rotterdam.nl	www.wereldmuseum.rotterdam.nl	Doel: bijdragen aan een op wederzijds respect gebaseerde interculturele samenleving	Stanley Bremer, directeur	X
	Islam en Dialoog	Hang 4 Rotterdam	T: 010-2400015	info@islamendialoog.nl		Umit Tas, voorzitter	X
	FunX	Lloystraat 21 3024 EA Rotterdam		www.funx.nl	Urbanstation dat gericht is op jongeren in de grote steden	Willem Stegeman	X

	World Music and Dance Centre		T: 010-2171100 M: 06-30794150 E : o.vd.pluijm@hmd.nl	www.wmdc.nl	Het verenigt de wereldmuziek-afdeling van het conservatorium, het niet-Westerse cursusaanbod van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) en talloze lokale initiatieven van migranten-organisaties en jongerenclubs die met muziek en dans bezig zijn		
	De Unie	Mauritsweg 35 Rotterdam			Podium voor cultuurdebat van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur. Speelt belangrijke rol als centrale locatie waar gedacht en gesproken wordt over kunst en maatschappij	Liesbeth Levy	X
	Boymans van Beuningen	Museumpark 18-20 3015 CX Rotterdam	T: 010-4419400 F: 010-4360500	www.boijmans.rotterdam.nl			

	Now and Wow	Maashaven ZZ 1-2 3081 AE Rotterdam	E: info@now-wow.com				
	Instituut voor Multiculturele Muziek Studies						
	Landelijk Platform Slavernijverleden	Schaatsbaan 51 3013 AR Rotterdam	T: 010-4138146	www.platformslavernij.nl	Bestaat uit organisaties met een achterban van personen uit Afrika en van Afrikaanse afkomst die actief het slavernij- verleden onder de aandacht willen brengen		
	Sociaal Platform					P. Winsemius (vz)	
	Fatusch Productions	Schiehaven 13-F 3024 EC Rotterdam	T: 010-4256868		Maken documentaires, voorlichtingsfilms en jeugdprogramma's, en laten zich daarbij inspireren door ontwikkelingen zowel óver de grens als binnen onze eigen samenleving	Gulay Orhan	X

	Erasmus Universiteit	Postbus 1738 3000 DR Rotterdam Complex Woudestein Burgemeester Oudlaan 50 3062 PA Rotterdam Faculteitsgebouw Erasmus MC Dr. Molewaterplein 50 3015 GE Rotterdam					
--	----------------------	--	--	--	--	--	--

	Economic Development Board Rotterdam	Beurs- World Trade Center Beursplein 37 3011 AA Rotterdam Postbus 30230 3001 DE Rotterdam	T: 010-2053560	edbr@obr.rotterdam.nl	De EDBR is een platform met ruim dertig opinieleiders uit het bedrijfsleven, onderwijs, wetenschap en cultuur, aangevuld met de directeur(en) van OBR en het Havenbedrijf Rotterdam. Deze Rotterdamse prominenten adviseren het College van B&W over de economische succesvolle sectoren, waarin de komende jaren moet worden geïnvesteerd. Tegelijk maken zij zich sterk voor een snelle uitvoering van kansrijke (economische) projecten	Sander de Iong Algemeen Secretaris	
--	--	--	----------------	--	--	--	--

	Virtueel Museum Ar@besk	Stichting Ar@abesk Avenue Concordia 17B 3062 LA Rotterdam	T: 010-2140361	www.stichtingarabesk.nl	Doel: de kunstcultuur van het Midden Oosten op een positieve manier onder de aandacht te brengen		
	Ettaouhid	Schietbaanlaan 100a 3021 LN Rotterdam	T: 010-4779143	info@ettaouhid.nl	Ettaouhid streeft ernaar door onder andere debat en dialogoog een positieve bijdrage te leveren aan de sociale cohesie in Rotterdam. De rol van religie, in het bijzonder de islam, krijgt hierbij bijzondere aandacht. Ettaouhid richt zich op Rotterdammers in het algemeen, maar op Marokkaanse Rotterdammers in het bijzonder	Zakaria el Hamidi	X
	Gemeente Rotterdam, projectbureau Sociale Integratie				Debattenreeks (30) op het gebied van islam en integratie georganiseerd		

Stad	Instellingen/personen	Adres	Tel/fax/e-mail	Website	Beknopte omschrijving	Contactpersoon	gesproken
Gemeente Den Haag	W. Deetman Dhr. Raf Jacobs	Spui 70 Postbus 12600 2500 DJ Den Haag	T: 070-3532340	www.denhaag.nl			X
Den Haag	Stichting Anno	Bezuidenhoutseweg 2 Postbus 11641 2502 AP Den Haag	T: 070-3154090	www.anno.nl	Anno vertelt over onze identiteit. Over Nederlandse waarden, over democratie, onze samenleving, onze cultuur	Wim van der Weiden Chris Groenenveld Opening in 2010	X
	Centrum voor Geschiedenis en Democratie					idem	
	Digitaal Erfgoed Nederland (DEN)	Bezuidenhoutseweg 2 2594 AV Den Haag	T: 070-3140343		Stelt ondersteunende instellingen en culturele instellingen in het erfgoed in staat om samen te werken aan een nationale infrastructuur en een bijdrage te leveren aan de Digitale Collectie Nederland		

	Prins Clausfonds	Hoge Nieuwstraat 30 2514 EL Den Haag	T: 070-4274303	www.princeclausfund.nl	Het Prins Claus Fonds stimuleert en ondersteunt activiteiten op het gebied van cultuur en ontwikkeling in Azië, Latijns-Amerika, het Caraïbisch gebied en Afrika. Dit gebeurt door het toekennen van prijzen, het ondersteunen en uitgeven van publicaties, het organiseren van conferenties en door vernieuwende projecten	Els van der Plas	X
	Nutshuis	Riviermarkt 5 2501 CK Den Haag	T: 070-3459090	www.nutshuis.nl	In het Nutshuis worden evenementen, lezingen, debatten, concerten, persconferenties, festivals, kindercultuur en filmvertoningen georganiseerd. De activiteiten in het Nutshuis richten zich op een breed en divers publiek. Het Nutshuis laat een algemeen publiek kennismaken met Haagse cultuur in de breedste zin van het woord		

Stichting Het Indisch Huis	Javastraat 2-B 2585 AM Den Haag	T: 070-3462616		Doel: het levend houden van herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog in het voormalig Nederlands-Indië		
Nationaal Archief	Prins Willem Alexanderhof 20 2595 BE Den Haag Postbus 90520 2509 LM Den Haag	T: 070-3315400 F: 070-3315540 E: info@nationaalarchief.nl	www.nationaalarchief.nl	Database "Emancipatie" (Vrijgelaten slaven in het Nationaal Archief)	Okke ten Hove	
Nieuwscentrum						
Koorenhuis	Prinsengracht 27 Den Haag	T: 070-3422722	www.koorenhuis.nl	Culturele ontmoetingsplaats	Jeaninne Molier, directeur	X
Kenniscentrum Grottestedenbeleid	Laan van NOI 300 Den Haag	T: 070-3440966	www.hetkenniscentrum.nl	Voorziet steden en departementen van praktische en wetenschappelijke kennis over stedelijke vraagstukken en bevordert de uitwisseling van kennis en ervaring over grote stedenbeleid	Gerard Schouw, directeur	

Stad	Instellingen/personen	Adres	Tel/fax/e-mail	Website	Beknopte omschrijving	Contactpersoon	gesproken
Gemeente Amsterdam	Job Cohen Ahmed Aboutaleb	Amstel 1 1011 PN Amsterdam	020-5529111		Burgemeester Wethouder Werk en Inkomen, Educatie, Jeugd en Diversiteit en Grote Stedenbeleid	Joris Rijbroek	X
Amsterdam	Stichting Marhaba	P.C. Hooftplein 45 3027 AW Rotterdam			Centrum (i.o.) om islamitische kunst en cultuur zichtbaar te maken en zo bij te dragen aan het gevoel van eigenwaarde van islamitische Nederlanders en aan de ontwikkeling van een Nederlandse islamitische cultuur	Stevijn van Heusden Projectleider namens de gemeente Haci Karacear namens de stichting Marhaba	X
	Stichting Euromed		T: 020-3892735 M: 06-54676 21 F: 020-3892736 E: nmabrouk@chello.nl		Stelt zich het bevorderen van dialogoog tussen culturen in de multiculturele samenleving ten doel	Nadia Mabrouk, voorzitter	X

	Stichting De Levante	Postbus 51024 1007 EA Amsterdam	T: 020-6730697 E: info@delevante.org	www.delevante.org	Stelt zich ten doel de kunst en de cultuur van de Oriëntaalse wereld op een seculiere manier te bevorderen. Wil een ontmoetingsplaats zijn tussen het Oosten en het Westen en artistieke bruggen slaan	Dalila Nemla	X
	Nationale Stichting De Nieuwe Kerk	Postbus 3438 1001 AE Amsterdam	T: 020-5308755 E: mail@nieuwekerkerk.nl E: e.veen@hermitage.nl	www.nieuwekerk.nl	Organiseert op nationaal niveau landtentoonstellingen; Initiatief tot huis van de islamitische cultuur	Ernst Veen Directeur	X
	Koninklijk Instituut voor de Tropen	Mauritskade 63 Postbus 95001 1090 HA A'dam	T: 020-5688711 F: 020-6684579	www.kit.nl	Het KIT is een onafhankelijk kennis- en expertisecentrum voor internationale en interculturele samenwerking	Lejo Schenk, directeur Wieb Broekhuizen, directeur KIT Tropentheater	X
	Paradiso	Weteringschans 6-8 1017 SG Amsterdam	T: 020-6225500	www.paradiso.nl	Poppodium	Pierre Ballings, directeur	X

	Imagine IC	Bijlmerplein 1006-1008 1102 ML Amsterdam	T: 020-4894866	www.imagineic.nl	Een instituut voor de verbeelding van identiteit en culturen. Verzamelen en presenteren persoonlijke geschiedenissen in audiovisuele en digitale producties	Liane van der Linden, directeur Freek Ossel, adviseur	X
	Waag Society/maatschappij voor oude en nieuwe media	Nieuwmarkt 4 1012 CR Amsterdam	T: 020-5579898 F: 020-5579880 E: society@waag.org	www.waag.org	Kennisinstituut op het snijvlak van cultuur en technologie in relatie tot de maatschappij, het onderwijs, de overheid en het bedrijfsleven. Daarbij wordt gekeken naar de mogelijkheden van mensen, hun creativiteit en hun cultuur	Marleen Stikker, directeur	
	IMISCOE (International Migration, Integration and Social Cohesion)	Institute for Migration and Ethnic Studies Universiteit van Amsterdam Oudezijds Achterburgwal 237 1012 DL Amsterdam	T: 020-5253715 F: 020-5253628 E: info@imiscoe.org	www.imiscoe.org	Netwerkorganisatie op het gebied van internationale migratie, integratie en sociale cohesie	Prof. Dr. Rinus Penninx IMISCOE Network Coordinator. E : coordinator@imiscoe.org .	X

	Mex-it, Islamitisch Huis	Postbus 9044, 1006 EA Amsterdam	T: 020-4750000			Ahmed Larouz, Mustafa Baba	X
	Eutopia	Postbus 3856, 1001 AR Amsterdam		www.eutopia.nl	Tijdschrift voor Europese cultuurgoed in zijn transculturele, hybride en kunstzinnige vorm	Fahrad Golyardi, hoofdredacteur	X
	Sphinx Art Productions	Van Hogendorpstraat 199 hs Postbus 14527 1001 LA Amsterdam	T: 020-4868008 F: 020-4868009 E: info@desphinx.nl	www.desphinx.nl	Doel: een landelijke culturele trait d'union te zijn tussen het Nederlandse en Arabische cultuuraanbod, met bijzondere aandacht voor de Arabische cultuur		
	E-Motive	Spuistraat 239 Amsterdam	T: 06-43064648		Een keurmerk voor actief burgerschap gericht op sociale cohesie en diepere democratie. Kernwoord: omgekeerde ontwikkelingssamen- werking	Peter Maissan Sylvia Borren	X

	Podium Mozaiek	Bos en Lommerweg 191 1055 DT Amsterdam	T: 020-5800380 F: 020-5800389 E: info@podiummozaiek.nl	www.podiummozaiek.nl	Een nieuw, internationaal cultuurpodium in Amsterdam-West. Het programma biedt wereldmuziek, theater, kleinkunst en dans uit binnen- en buitenland	Zafer Yurdakul	X
	IDFA	Kleine Gartmanplantsoen 10 1017 RR Amsterdam	T: 020-6273329 E: info@idfa.nl	www.idfa.nl	Jaarlijks documentaire festival	Ally Derks, festivaldirecteur	
	Africa in the Picture	Postbus 16404 1001 RM Amsterdam	T: 020-6227151 F: 020-6271544 E: info@aitp.nl	www.africainthepicture.nl	Jaarlijks filmfestival met Afrika als middelpunt	Tessa Boerman	
	Ritman Collectie	Bloemgracht 31-35 1016 KC Amsterdam	T: 020-6258079/9096 F: 020-6200973 E: bph@ritmanlibrary.nl	www.ritmanlibrary.nl	Bibliotheca Philosophica Hermetica (BPH), een wereldvermaarde particuliere bibliotheek met een collectie van 20.000 gedrukte boeken en handschriften op het terrein van de christelijke- hermetische filosofie	Ester Bouwman	X

	Stichting Kulsan	Piet Heinkade 5 1019 BR Amsterdam	T: 020-5270700 F :020-5270707 E: info@kulsan.org	www.kulsan.org	Opgericht door Turkse migranten om kunst en cultuur uit Turkije in Nederland bekend te maken (sinds 1987). Belangrijke adviesfunctie en muziekcollectie	Adnan Dalkiran, directeur	X
	Bibliotheek GATE Foundation	Lijnbaansgracht 322-323 bg 1017 XA Amsterdam	T: 020-6208057 F: 020-6390762 E: info@gatefoundation.nl		The Gate Foundation opgericht in 1988 had als doel de interculturele uitwisseling tussen westerse en niet-westerse, moderne en contemporary visuele kunst te stimuleren	Gert de Boer, bestuur	X
	Aslan Muziekcentrum	Corantijnstraat 9 1058 DA Amsterdam	T: 020-6124446 E: info@aslanmuziek.nl	www.aslanmuziek.nl	Hét adres voor muziek uit Anatolië, Mesopotamië en het Midden-Oosten	Levent Aslan, directeur	

	El Hizjra	Singel 300 A 1016 AD Amsterdam	T: 020-4200568 E: info@elhizjra.nl	www.elhizjra.nl	Kenniscentrum van de Arabische kunst en cultuur en een meer genuanceerd beeld van het Arabisch en islamitisch gedachtegoed bevordert de verstandhoudingen tussen Marokkaanse, Arabische en andere Nederlanders	Mevr. Eijben, bestuur	X
	Instituut voor Migratie en Etnische Studies	Oudezijds Achterburgwal 237 1012 DL Amsterdam	T: 020-5253627 E: imes@fmg.uva.nl	www.fmg.uva.nl	The International Metropolis Project: beleids- en onderzoeksinstellingen met een gezamenlijke visie m.b.t. versterking van immigratiebeleid d.m.v. toegepast wetenschappelijk onderzoek	Jan Rath, directeur	

	NINSEE	Linneausstr 35 F Amsterdam	T: 020-5688568 E: info@ninsee.nl	www.ninsee.nl	Vanuit diverse invalshoeken wordt gewerkt aan de reconstructie van het Nederlandse slavernijverleden en zijn erfenis	Glenn Willemsen, directeur	
	Centrum voor de Geschiedenis van Migranten	Universiteit van Amsterdam, Geschiedenis en regiostudies Spuistraat 134 1012 VB Amsterdam	T: 020-5253154 E: C.J.vanEijl@uva.nl		Een landelijke samenwerking gericht op de geschiedenis van alle groepen nieuwkomers in Nederland	Mw. dr. C.J. van Eijl	
	Stichting Cool Politics	Admiraal de Ruyterweg 43 1057 JV Amsterdam	T: 020-5891900 E: info@coolpolitics.nl	www.coolpolitics.org	Bedenkt ideeën en ontwikkelt projecten die zich afspelen in onze dagelijkse leefwereld en hebben te maken met maatschappelijke betrokkenheid, kennis en zingeving	Jaap Spreeuwenberg, creatief directeur	

	AIDA - Association Internationale de Défense des Artistes	Van Ostadestraat 49A 1072 SN Amsterdam	T: 020-6713786 F: 020-6732306 E: aida@xs4all.nl	www.aidainternational.nl	Een organisatie voor vervolgde kunstenaars die als gevolg van hun artistieke uitingen door het politieke gezag in hun land worden bedreigd, monddood gemaakt, gevangen gezet of simpelweg uitgewezen worden		
	Het Geheugen van Oost – website			www.geheugenvanoost.nl	Een website waar wordt samengewerkt samenwerking tussen Amsterdams Historisch Museum, Buurtonline en Xina Tekst & Support		
	Verzetsmuseum	Plantage Kerklaan 61 1018 CX Amsterdam	T: 020-6202535 E: info@verzetsmuseum.org	www.verzetsmuseum.org	Kennis over de rol van de herkomstlanden van migranten tijdens de Tweede Wereldoorlog		
	Felix Meritis – Connecting cultures	Keizersgracht 324 1016 EZ Amsterdam	T: 020-6262321 F: 020-6249368 E: felix@felix.meritis.nl	www.felix.meritis.nl	Europees Centrum voor Kunsten en Wetenschappen, Forum Amsterdam: Imagining Europe	Linda Bouws, directeur	

	De Balie	Kleine Gartmanplantsoen 10 1017 RR Amsterdam	T: 020-5535151 F: 020-5535155		Platform voor debatten, seminars, theater- en filmvoorstellingen plaats op het gebied van (multi)culturele, sociale en politieke kwesties	Dianne Zuidema	
	Stichting Marmoucha	Weteringschans 6-8 1017 SG Amsterdam	T: 020-7960079 F: 020-7960076 E: info@marmoucha.nl	www.marmoucha.nl	Medeorganisator van Marmoucha Festival (sinds 1998). Doel: meer Marokkaanse muziek op de Nederlandse podia	Wijnand Hollander	
	Stichting Islam en Burgerschap	Stichting Islam en Burgerschap Valkenweg 20-22 1021 HB Amsterdam	T: 020-4715077	www.islamenburgerschap.nl	Houdt zich bezig met de relatie tussen normen, waarden en burgerschap, en de rol die islamitische organisaties hierbij kunnen spelen	Mohamed Sini, voorzitter	X

Stad	Instellingen/personen	Adres	Tel/fax/e-mail	Website	Beknopte omschrijving	Contactpersoon	gesproken
Overige steden							
Arnhem	Stichting Interart	Hommelseweg 169 6821 LD Arnhem	T: 026-3518875	www.stichtinginterart.nl	Zoekt naar manieren waarop waarop culturele identiteiten en gemeenschappen bepaald worden, in het tijdperk van globalisering, migratie en nieuwe technologie	Soheila Najand, Directeur	X
	Openluchtmuseum Arnhem	Schelmseweg 89 Postbus 649 6800 AP Arnhem	T: 026-3576111 F: 026-3576147		Nationaal museum over de cultuur van het dagelijks leven van gewone mensen. Missie: Ervaring delen Uitdaging migratie-gescheidenis vanzelfsprekende plek geven	Jan Vaessen Directeur Claartje Schweizer,	X
	Museum voor Moderne Kunst	Utrechtseweg 87 6812 AA Arnhem	T: 026-3512431 F: 026-4435145	www.mmkarnhem.nl	Het museum heeft een brede collectie. Het aankoopbeleid richt zich vooral op werk van Nederlandse kunstenaars met een vorm van engagement	Mirjam Westen, conservator	X

Deventer	Stichting Industrieel Erfgoed Deventer			www.sied.nl/deventerblik	Het project 'Deventer Blik' over de geschiedenis van autochtone en allochtone arbeiders in Deventer tussen 1960 en 1990		
Dordrecht	Stadsarchief Dordrecht	Stek 13 3311 XS Dordrecht	T: 078-6492311 E: stadsarchief@dordrecht.nl	www.dordrecht.nl	Verwerft actief kennisbronnen, zoals egodocumenten, geluid- en beeldmateriaal van Dordtse nieuwkomers, in het bijzonder Turken en Antillianen/Arubanen (project Dordtse Nieuwkomers)		
Eindhoven	Van Abbemuseum	Bilderdijkstraat 10	T: 040-2381000		Naast eigen collectie tentoonstellingsbeleid dat gericht is op onderzoek naar context	Charles Esche, Directeur	x
	Stichting Kosmose		T: 040-2359999	www.kosmose.nl	Ruben Jong Kon Chin (projectleider) Warner Werkhoven (project coördinator)		

Schiedam	Gemeentearchief Schiedam	Stadsrf 1 3112 DZ Schiedam	T: 010-2465757	www.archief.schiedam.nl	Project Turkse migranten in Schiedam: verzameling en ontsluiting van de geschiedenis van de Turkse Schiedammers (van verschillende leeftijden en herkomstgebieden)		
Nijmegen	Stichting Rhythm of Reason	Postbus 1259 6501 BG Nijmegen	T: 0481-361327 E: info@liveforlife.nl		Doel: jongeren kennis te laten maken met elkaars muziek, cultuur maar vooral met elkaar	Aysim Deveci, directeur	X
Vlissingen	Stichting Zeeuws Slavernijverleden			www.zeeuwsslavernijverleden.nl	Materiële en immateriële erfgoed van het Zeeuwse slavernijverleden toegankelijk te maken	Roelof Koops, directeur Zeeuws Archief	
Groningen	Stichting Fotografie Noorderlicht	Akerkhof 12 9711 JB Groningen			Jaarlijkse nationale fotografie manifestatie, internationale tentoonstellingen en eigen uitgeverij	Ton Broekhuis Directeur	x

Overige instellingen	Ministerie van Justitie, DCIM,	Postbus 20302 2500 EH Den Haag Schedeldoekshaven 100 2511 EX Den Haag	T: 070-3707911	www.justitie.nl	Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden	M. Haime W. Palm	X
	Raad voor Cultuur	Schimmelpennincklaan 3 Postbus 61243 2506 AE Den Haag	T: 070-3106686 F: 070-3614727 E: cultuur@cultuur.nl	www.cultuur.nl	De Raad voor Cultuur is het wettelijk adviesorgaan van de regering en de beide Kamers als het om cultuurbeleid gaat. De Raad is onafhankelijk	Els Swaab vz Kees Weeda secr	X
	European Cultural Foundation (ECF)	Jan van Goyenkade 5 1075 HN Amsterdam	T: 020-5733868 F: 020-6752231	www.eurocult.org	Bieden ondersteuning, lobbyen en maken zich sterk voor complementair cultureel beleid op nationaal, regionaal en lokaal niveau	Gottfried Wagner Odile Chenal	X

	SICA	Van Diemenstraat 410 1013 CR Amsterdam	T: 020-6164225 F: 020-6128152	www.sicasica.nl	De SICA is 'wegwijzer' voor de culturele sector op internationaal gebied. Als informatie-, coördinatie- en adviescentrum, houdt de SICA zich bezig met alle aspecten van internationale culturele activiteiten	George Lawson, directeur Arthur Sonnen	X
	Stichting DOEN	Van Eeghenstraat 70 Postbus 75621 1070 AP Amsterdam	T: 020-573 7333 F: 020-5737370 E: doen@doen.nl	www.doen.nl		Geert Boogaard, bijzondere projecten	X
	Mondriaan Stichting					Gitta Luiten	X
	Fonds Podium kunsten en Amateurkunst					Ben Hurkmans	X

Overige personen	Greetje van den Berg		GreetjevandenBergh@planet.nl		Vlaams Nederlands Huis De Buren, Brussel		X
	Jeanneke den Boer				Adviseur/ programmamaker en artistiek leider culturele diversiteit o.a. 'Art en Tour Pays Bas Le Maroc', Wereldfeest Utrecht		X
	Bram Buijze		bram.buijze@cultuur.nl		ex Pcz Canada en secretaris commissie culturele diversiteit, Raad voor Cultuur Den Haag		X
	Stefan van Eekelen				The Economic Development Board		
	Farhad Golyardi		farhad.golyardi@balie.nl		De Balie, programmamaker		X
	Anita Frank				Stadsdeel De Pijp		
	Jan Riezenkamp				oud DG Cultuur OCW, voorzitter Amsterdamse Kunstraad		X

	Charlotte Huygens				Conservator Islamitisch cultuurgebied van het Wereldmuseum Rotterdam en o.a. samensteller van de tentoonstelling 'Marokko, kunst en design 2005'		X
	Jan Jessurun				oud SG ministerie WVC		X
	Dragan Klaic						X
	Robert Kloosterman Jan Heeren				Amsterdam DMO		X
	John Leerdam				Lid Tweede Kamerfractie PvdA		X
	Liesbeth Levy				Filosofe, programmamaakster van o.a. 'Preken voor Andermans Parochie'		X
	Neil van der Linden				Specialist Cultuur Middenoosten		X
	Han Luijten				Stadsdeel voorzitter, De Baarsjes		
	Freek Ossel				Adviseur		X
	ShS Shervin Nekuee				Journalist en programmamaker		X
	Jeaninne Molier				Directeur Korenhuis Den Haag		X
	Leen Leconte				Vlaams Cultureel Centrum, De Brakke Grond		X

	Willem Veldhoven				Mediamatic		X
	Dick de Ruijter				Voorzitter El Farabi, voormalig directeur O 42, consulent in minderhedenzaken		
	Christine Wagner				Prins Bernhard Cultuurfonds		x
	Mw. I. Jansen				Gemeente Amsterdam Oud-Zuid, i.v.m. beschikbaarheid Gemeentearchief		
	Pieter van den Blink				Radio 1, Vrij Nederland		
	Henk Wesseling				Voorzitter Marokko 400 jaar		
	Deurvorst				Moslim Omroep		
	Joost Smiers				Denker over globalisering		
	Karen Johnson				Theatermaakster, bekend met regio		
	M. Duman				Turkse uitgever gevestigd in Arnhem		
	Ali Abazzaz				Marokkaans uitgever in Utrecht		
	Thije Adams				Oud directeur IB OCW		X
	Astrid Rijbroek				Directeur Ned. Instituut in Damascus		
	Dineke Huizinga				Initiatiefneemster voor een breed Mediterraan Instituut		

**BIJLAGE 5 OVERZICHT VAN VERWANTE INTERNATIONALE
INSTELLINGEN (SICA)**

BIJLAGE 6 LEERSTOEL

Stichting Cosmicus is sinds 2004 bezig een bijzondere leerstoel ‘Interculturele dialoog en creativiteit’ in te stellen. De verbinding van het *Huis* met een bijzondere leerstoel kan zorgdragen voor verdieping en onderzoek op het gebied van de interculturele dialoog.

De leerstoel heeft betrekking op een maatschappelijke sector die veelvuldig en intensief in de publieke, politieke en bestuurlijke belangstelling staat. De aandacht is momenteel geïntensiveerd door de ontwikkelingen op het vlak van de dialoog tussen culturen, religies en beschavingen.

Studie van maatschappelijke binding en culturele pluralisme behoort tot de kerntaken van de sociale wetenschappen. Een bijzonder aspect van interculturele en interreligieuze dialoog is dat die verbonden wordt met studies in geesteswetenschappen, waardoor de leerstoel een grote potentie heeft een brugfunctie te hebben tussen alfa- en gamma-richtingen van de universiteit.

De leerstoel zal een overzicht verschaffen van de gangbare theorieën over interculturele dialoog en over theorieën om de belemmerende en stimulerende factoren in dialoogvorming te verklaren en zal aangeven in welke mate resultaten van onderzoek hiermee overeenstemmen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de effecten van dialoog in de samenleving en op de creativiteit. De leerstoel heeft bovendien de taak een verbinding te leggen tussen praktijkkennis van de Stichting Cosmicus en de academische kennis en onderzoek op het gebied van dialoog. Daarnaast is de bijzondere leerstoel gericht op het geven van onderwijs en het bevorderen van de wetenschappelijke en maatschappelijke belangstelling voor de interculturele dialoog.

BIJLAGE 7 BRIEF GEMEENTE ARNHEM

BIJLAGE 8 ACHTERGRONDLITERATUUR

Anno (2005), Anno Den Haag (Den Haag: stichting Anno).

Bakker, H. (2003), Hedendaagse Turkse Cultuur in Nederland en Turkije. Onderzoeksrapport (Den Haag: OCW/BuZa).

Berkhout, K. (2006), “*Islamcentrum in hoofdstad is nodig*”, in: NRC Handelsblad 26 januari 2006.

Bleich, A. (2005), “*Is Nederland verkramp?*”, in: Volkskrant 18 november 2005.

Boom, J. & J. van Casteren (2001), “*Met een bazooka schieten op een mug*”, in: De Groene Amsterdammer 17 maart 2001.

Brink, G. van (2006), “*Zonder samenwerking wordt Nederland 'geschifte' natie*”, in: Volkskrant 31 januari 2006.

“*Britten zien kunst als bindmiddel*”, in: De Telegraaf 2 februari 2006.

Buruma, Y. (2005), “*Zonder vertrouwen is veiligheid onhaalbaar*”, in: NRC Handelsblad 17 december 2005.

Culture Hoofdstad Lille 2004 (2004), Maison Folie.

De Levantstichting (2005), Project voorstel 2005.

E-motive (2005), Actief burgerschap gericht op sociale cohesie en diepere democratie. Paper (Amsterdam: E-motive).

E-motive (2005), Korte beschrijving projecten (Amsterdam: E-motive).

E-motive (2005), Tien weken E-motive. Een tussenstand (Amsterdam: E-motive).

E-motive (2005), Beschrijving E-motive (Amsterdam: E-motive).

Friedman, Th.L. (2005), *De aarde is plat* (Amsterdam: Uitg. Nieuw Amsterdam).

Gollin, R. (2005), "*Cultuurhuis is over twee jaar klaar*", in: *Volkskrant* 10 december 2005.

Harchaoui, S. (2005) Cultureel platform voor transnationaal burgerschap. Discussiebijdrage.

Hilhorst, P. (2005), "*Sublieme verspilling*", in: *Volkskrant* 13 november 2005.

Keerstra, M. (2005) "*Burgerschapsdeugden maken de buurt leefbaar - en vervolgens de Wereld*", in: *NRC Handelsblad* 3 december 2005.

KIT Tropenmuseum (2002), *Islam Nu: moslims in vijf steden; projectomschrijving* (Amsterdam: KIT Tropenmuseum).

Klaic, D. (2004), *Cultural policies and institutions facing the challenge of multicultural societies; speech* (Genova: EFHA).

Koenis, Sj. (2005), "*Voorbij het Land van Ooit*", in: *NRC Handelsblad* 30 december 2005.

Leurdijk, A. & M. Slot (2006), *Evaluatie FunX* (Delft: TNO).

Lubbers, R. & P. van Seters (2006), "*Fort Europa miskent migrant*", in: *Volkskrant* 10 januari 2006.

Marhaba (2005), *Op zoek naar een centrum voor islamitische kunst en cultuur. Projectvoorstel* (Amsterdam: stichting Marhaba).

Marlet, G. & C. van Woerkens (samenstellers) (2005), *Atlas voor Gemeenten 2005* (Utrecht: stichting Atlas voor Gemeenten).

Marlet, G. & J. Poort (2005), Cultuur en creativiteit naar waarde geschat. Onderzoek in opdracht van OCW en EZ (Amsterdam/Utrecht).

Musschenga, B. (2001), “*Het ideaal van de multiculturele samenleving*” in: E. Bartels, A. van Harskamp & H. Wels (red), Cultuur maken cultuur breken (Delft: Eburon), pp. 21-35.

Nicolai, A. (2005), The Shores of Identity. Or, The Story of the Merchant from Cairo. Speech uitgesproken tijdens Forum Amsterdam: Imagining Europe, 11 december 2005 (Amsterdam: Felix Meritis).

NRC Handelsblad, Dossier Multiculturele Samenleving.

OCW/DCO/DAM (2005), Notitie ‘Visie Platform Mediterrane Cultuur’ (oktober 2005).

OCW (2005), Interview Aysim Deveci over Huis voor de Mediterrane Cultuur.

Plas, E. van der (2005), Een instituut voor niet-westerse cultuur met aandacht voor actualiteit.

Plas, E. van der (2005), Kunst tussen Culturen, in: Wiardi Beckman Stichting, Cultuurpolitiek: WBS Jaarboek 2005 (Amsterdam: Wiardi Beckman Stichting).

Prins, B. (2002), Dol op drama. Een reconstructie van het publieke debat naar aanleiding van Paul Scheffers ‘Het multiculturele drama’, 25 april 2002.

Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2005), Niet langer met de ruggen naar elkaar. Een advies over verbinden (Den Haag: RMO).

Ramdas, A. (2005), Column uitgesproken door Anil Ramdas bij de openingsmanifestatie ‘Het Multiculturele Blijspel’ in het Mondiaal Centrum Haarlem, 1 juli 2005.

Rijswijk, J. van (2002), Het multiculturele raadsel: 'Ze moet leren wie ze is', in: Grenzeloos, nr. 67, juli-augustus 2002.

Roebben, B. (2005), "*Religie is zowel dynamiek als dynamief*" in: NRC Handelsblad 13 mei 2005.

Rushdie, S. (2005), "*Kernwaarden binden burgers*" in: Volkskrant 14 december 2005.

Sas, P. (2001), "*Dialectiek van de tolerantie*" in: de Groene Amsterdammer 2 juni 2001.

Schnabel, P. (2005), Platform Mediterrane Cultuur.

Shadid, W.A. (2000), "*Interculturele Competentie*", in: Psychologie en Maatschappij, jrg.24, no.1, pp. 5-14.

Smit, S. (2006), "*De politiek incorrecte doch eloquente Marokkaan is opgestaan*" in: NRC Handelsblad 14 januari 2006.

Veen, E. (2001), Onderzoeksrapport.

Vlasblom, D. (2006), "*Het beste van twee werelden*" in: NRC Handelsblad 7/8 januari 2006.

Winternachten (2003), Nieuwe Beeldenstormen – debat. Culturele identiteit in internationaal perspectief. Een forumdiscussie i.s.m het Prins Claus Fonds. Reader.

Zeeman, M. (2006), "*De nieuwe wereld vraagt om nieuwe omgangsvormen*", in: Volkskrant 11 februari 2006.

INVENTARISATIE BUITENLANDSE CULTURELE INSTITUTEN EN CULTURELE DIALOOG

In opdracht van de werkgroep
Huis voor de Culturele Dialoog

Februari 2006

Adres

Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
T 020 6164 225
F 020 6128 152
post@sica.nl
www.sica.nl

Huis voor de Culturele Dialoog – Bevindingen inventarisatie buitenlandse instellingen

Introductie

Aanleiding

De ministeries van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) en Buitenlandse Zaken (BZ) hebben de Werkgroep opdracht gegeven om de mogelijkheden in kaart te brengen voor de oprichting van een Middellandse Zee Huis of een Huis voor de Culturele Dialoog. Bovengenoemde commissie heeft de SICA gevraagd mee te werken aan de gegevensverstrekking voor wat betreft de internationale positionering en samenwerkingsmogelijkheden van het op te richten instituut. Het gaat hier om een beschrijving van instituten in landen met aanzienlijke migrantengemeenschappen, die op een actieve manier bezig zijn met de culturele betrekkingen met de zogenaamde herkomstlanden. In veel West-Europese landen ligt hierbij de nadruk op de betrekkingen met landen uit de Middellandse regio of de zogeheten Levant-landen (Algerije, Egypte, Israël, Jordanië, Libanon, Marokko, Palestijnse Autoriteit, Syrië, Tunesië en Turkije).

Werkwijze

Dit verslag toont een globaal beeld van instellingen die mogelijk ter inspiratie kunnen dienen. Gezien de beperkte tijd, is hoofdzakelijk gezocht op het world wide web en zijn de meeste adressen via de klassieke sneeuwbal methode vergaard. Dat wil zeggen, wanneer een bepaalde website een lijst met verwante pagina's (links) had, zijn die eveneens geraadpleegd en zo voorts. Zoeken op het web is echter niet altijd even betrouwbaar. Sommige sites worden niet of nauwelijks bijgewerkt en daarom is het mogelijk dat een op het eerste gezicht interessante organisatie in werkelijkheid minder aantrekkelijk is of zelfs niet meer bestaat. Daarom is er een selectie gemaakt van enkele instellingen die nader zijn bekeken. Deze groep van 5 is telefonisch ondervraagd over hun organisatorische en financiële structuur (zie bijlage 1).

Reikwijdte

Voor deze inventarisatie is hoofdzakelijk gekeken naar de meest toepasselijke instellingen in een aantal Europese landen. Enkele niet-Europese landen met een klassieke migrantentraditie -zoals de VS, Canada, Australië en Israël- kunnen wellicht eveneens ter inspiratie dienen. Wanneer het op te richten instituut een immigratiemuseum gaat worden, is het aanbevelingswaardig naar deze landen te kijken. De immigratiemusea in de Verenigde Staten (Ellis Island –New York), Canada (Pier 21 National Historic Centre- Halifax), Australië (Immigration Museum –Melbourne) en Israël (Nahum Goldman Museum of the Jewish Diaspora –Tel Aviv) tonen elk op hun eigen manier de verhuizing van volkeren naar het nieuwe land. Hierbij moet echter wel rekening worden gehouden met het feit dat deze musea het resultaat zijn van hele specifieke historische ontwikkelingen die niet voor de Nederlandse situatie gelden. Naast bovengenoemde landen, is een inventarisatie gemaakt van overkoepelende instellingen die zich bezighouden met het thema van de interculturele betrekkingen. Tot slot is gekeken naar enkele initiatieven in de Levant-landen zelf. Alle organisaties zijn opgenomen

in bijgevoegde excel-lijst. In het eerste deel zijn gegevens van organisaties binnen de EU opgenomen (bijlage 2), in het tweede deel staan de instellingen van niet-Europese landen vermeld (bijlage 3) en het laatste blad toont de koepelorganisaties en instellingen uit de Levant-landen (bijlage 4).

Annotatie

Dit verslag is het resultaat van een virtuele trektocht door een woud van organisaties binnen én buiten Europa die zich op wat voor een manier dan ook bezighouden met de culturele dialoog. Om een scherper beeld te krijgen van het aanbod, dient een concretere formulering van het Nederlandse initiatief te worden opgesteld. Zodra deze bekend is, kan gericht worden gekeken naar voorbeelden in het buitenland.

EU landen

De meest actieve landen op het gebied van de culturele dialoog zijn Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en België. Dit is niet verwonderlijk, aangezien deze landen grote migrantengemeenschappen kennen.

Duitsland heeft diverse projecten die zich bezighouden met migratie en cultuur. De in Keulen gehuisveste organisatie DOMiT is een uitwisselingsplaats voor onder andere debatten, tentoonstellingen, voorstellingen en onderzoek. Een vergelijkbare instelling was het in Keulen gebaseerde Project Migration en het daaraan gelieerde Transit Migration te Frankfurt. Beide projecten zijn echter recentelijk beëindigd en zullen op korte termijn geen vervolg krijgen. In Berlijn bevindt zich het Network Migration dat zich voornamelijk bezighoudt met het verrichten van onderzoek, het organiseren van conferenties/seminars en het verzamelen/presenteren van gegevens rondom migratie(geschiedenis). Tevens bouwen ze een netwerk met vergelijkbare organisaties en steunen ze actief Non Governmental Organizations (NGOs), niet-academische instituten, educatieve organisaties en semi-overheidsinstellingen waarbij de nadruk ligt op migratie. Het in Mülheim-an-der-Ruhr gevestigde Theater an der Ruhr onder leiding van Roberto Ciulli streeft al bijna twee decennia een kunstbeleid na waarbij kunstenaars, wetenschappers en publicisten uit diverse landen (voormalig Joegoslavië, Polen, Russische Federatie en Turkije)- samenwerkingsverbanden aangaan. Bijzonder interessant op het gebied van culturele dialoog met islamlanden is het Institut für Auslandsbeziehungen (IFA) in Stuttgart. Met het doel vooroordelen tussen Islamlanden en Duitsland te bestrijden, organiseert de IFA workshops, conferenties en tentoonstellingen waarbij de culturele dialoog een hoofdrol speelt. Met verschillende uitwisselingsprogramma's van wetenschappers en artiesten wordt de Duits-Islamitische dialoog eveneens gestimuleerd. De IFA participeert daarnaast in specifiek aan het onderwerp gerelateerde publicaties zoals de aan het thema gewijde uitgaven van het Zeitschrift für KulturAustausch en het website portaal quantara.de (zie verder).

In **Frankrijk** bevinden welhaast alle relevante instituten zich in Parijs. Het Institut du Monde Arabe is door staatssecretaris Nicolai omschreven als een voorbeeld waarnaar Nederland zijn op te richten instituut juist niet moet modelleren omdat het niet de bedoeling is 'culturen op een presenteerblaadje aan te bieden' (Volkskrant 10-12-2005). Het kan echter wel als contactpunt voor andere interessante

instellingen worden benaderd. De Maison des Cultures du Monde is een instelling die welhaast op filosofisch/spirituele wijze culturele kruisbestuiving propageert. In hun optiek kan de mens zichzelf beter leren kennen door zich open te stellen voor vreemde culturen. Deze organisatie wordt gefinancierd door de Franse Ministeries van Cultuur & Communicatie en van Buitenlandse Zaken, de Parijse Stadsraad en de Alliance Française. Het in Saint-Denis gehuisveste Agence de Promotion des Cultures et du Voyage (APCV) houdt zich actief bezig met de culturele dialoog tussen Frankrijk en de Euro-Mediterrane landen (voornamelijk het Maghreb gebied) door middel van culturele activiteiten (debatten, tentoonstellingen, themabijeenkomsten, optredens en dergelijke) en door middel van het organiseren van (cultuur)reizen. Daarnaast geven ze jaarlijks de Guide des Cultures du Maghreb en France uit, een gids waarin kunstenaars en culturele activiteiten van de Maghreb in Frankrijk worden opgenomen.

In het **Verenigd Koninkrijk** bevinden de meeste instellingen zich eveneens in de hoofdstad. Wellicht dat er wat kleinere organisaties bestaan in overige plaatsen zoals Birmingham, maar multiculturele initiatieven lijken toch vooral in Londen gebaseerd. De instelling Visiting Arts wil intercultureel begrip creëren door middel van steun aan kunstenaars(initiatieven) in de vorm van onder andere advies- en informatieverstrekking, het organiseren van tentoonstellingen en het begeleiden van kunstmanagers. De European Multicultural Foundation legt zich toe op het strijden voor gelijkheid van immigranten hoofdzakelijk door middel van het organiseren van conferenties en debatten. De MBI Foundation verstrekt studiebeurzen voor activiteiten rondom het Midden Oosten. Daarnaast willen ze ook een partner zijn in projecten die culturele diversiteit stimuleren (voornamelijk gericht op de relatie tussen Europa en het Midden Oosten). De aan de British Council verbonden organisatie Counterpoint is een denktank voor culturele betrekkingen. Op hun internetsite vermelden zij debatten, projecten, aankondigingen en foto's rondom het thema van interculturaliteit.

België heeft een groot aantal verenigingen die zich richten op migranten zoals de Unie van Turkse Verenigingen of de Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims, beide in Antwerpen. Het Wereldculturencentrum Zuiderpershuis, eveneens in Antwerpen, biedt als kunstencentrum een permanent podium aan artiesten uit heel de wereld. Hun voornaamste doel is een culturele uitwisseling te realiseren en artistieke communicatie tussen verschillende gemeenschappen en culturen te bevorderen. De Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) in Brussel is naar eigen zeggen 'gefascineerd voor een engagement tegenover de interculturele stad' en houdt hier rekening mee in hun programmering. Eveneens in Brussel bevindt zich het Young Arab Theatre Fund (YATF) dat zich bezighoudt met het (financieel) ondersteunen van podiumkunstenaars in de Arabische wereld.

Overige Europese landen hebben ook nog een aantal noemenswaardige instellingen. In Barcelona zijn dat het European Institute of the Mediterranean (IEMed) en Interarts. IEMed stimuleert de dialoog tussen de verschillende culturen aan beide zijden van de Middellandse Zee door middel van het organiseren van lezingen, seminars, trainingen, tentoonstellingen en overige culturele activiteiten. Zij

zijn verbonden aan de Anna Lindh Foundation (zie verder). Interarts is een culturele denk-tank die wetenschappelijk onderzoek wil combineren met internationale samenwerking teneinde een culturele dialoog en uitwisseling van expertise te creëren.

De Maison de la Méditerranée (MdM) in Napels (IT) is een Euro-Mediterraans huis voor dialoog tussen culturen en gemeenschappen. Zij presenteren een breed aanbod van culturele activiteiten. Een kleine greep: het organiseren van tentoonstellingen/debatten/conferenties/filmfestivals, het verrichten van (wetenschappelijk) onderzoek, het uitreiken van prijzen (waaronder een prijs voor het stimuleren van de culturele dialoog) en het organiseren van het 'Euro-Mediterranean Concert for the Dialogue among Cultures.'

In Helsinki (FI) bevindt zich Kassandra, een organisatie die zich met name richt op cultuur en integratie van buitenlandse vrouwen door middel van artistieke evenementen en onderzoeksprojecten. Zij worden gesponsord door de stad Helsinki, het ministerie van Onderwijs en RAY (de Finse speelautomaten vereniging!). Hieraan verbonden zijn ook de organisaties Caisa (voor multiculturele ontwikkelingen in de hoofdstad) en Monita (een collectief van kunstenaars uit diverse culturen, dat ook samenwerkt met buitenlandse partners in Frankrijk, Italië, Verenigd Koninkrijk en Nederland- Bureau Parkstad, bijlage 2).

Het Initiatief Minderheiten – platform for minorities in Austria in Wenen en Innsbruck (AT), probeert de discriminatie van minderheidsgroepen tegen te gaan door het stimuleren van diverse culturele activiteiten zoals het publiceren van artikelen, het organiseren van tentoonstellingen (bijvoorbeeld over gastarbeiders) en politieke debatten, en het aansturen van een radiozender van en voor minderheden.

Bij International Peace Centre in Sarajevo (BH) ligt de nadruk op de interreligieuze dialoog. Deze voeren zij door middel van conferenties, debatten en fora.

Tot slot dient het Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA) opgemerkt te worden. Deze overheidsinstelling valt onder Buitenlandse Zaken en legt zich toe op het ondersteunen van groeiende multiculturele, stabiele en democratische gemeenschappen in conflictgebieden.

Wereld Culturen Musea

Verschillende landen hebben musea die qua inhoud vergelijkbaar zijn met het Tropenmuseum in Amsterdam (KIT) of het Wereldmuseum in Rotterdam. In deze wereldmusea worden vaak initiatieven genomen op het gebied van culturele dialoog en tentoonstellingen georganiseerd die zich richten op de herkomstlanden. In Duitsland is dit het Haus der Kulturen der Welt, in Frankrijk de Cité Nationale de l'Histoire d'Immigration, in Engeland het Institute of International Visual Arts, in België het Etnografisch Museum, in Zweden het Museum of World Culture en in Zwitserland het Museum der Kulturen Basel. Dit laatste museum organiseert bijvoorbeeld vanaf 25 januari tot 2 juli 2006 de tentoonstelling 'Urban Islam' in samenwerking met het KIT.

Koepelorganisaties

Er bestaan een aantal organisaties die het thema van culturele dialoog vanuit een internationaal oogpunt benaderen in plaats van nationaal. Een belangrijke organisatie in deze categorie is de Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for the Dialogue between Cultures (Euromed). Hoofddoel van Euromed is een brug te slaan tussen personen en instellingen aan beide kanten van de Middellandse Zee. Dit doen zij door het monitoren, initiëren en stimuleren van culturele activiteiten in de partnerlanden. Om de herkenbaarheid te waarborgen krijgen de projecten waar de organisatie bij betrokken is een speciaal Euromed label.

Een andere organisatie die zich sterk maakt voor de interculturele betrekkingen is de Unesco. Met hun 'Arabia Plan' trachten zij de culturele dialoog tussen het westen en Arabische landen te stimuleren. Dit project wordt door het secretariaat van Unesco geïmplementeerd in samenwerking met de Arab League Educational, Cultural and Scientific Organization (ALECSO) en de Islamic, Scientific and Cultural Organization (ISESCO), naast een aantal andere relevante organisaties. Ook het 'Mediterranean Programme' van de Unesco houdt zich bezig met de culturele dialoog tussen het westen en de Levant-landen.

Compendium Cultural Policies and Trends in Europe is een land-overschrijdend project waarbij de nadruk weliswaar op Europese culturele betrekkingen ligt, maar tevens als één van de kerntaken culturele identiteit, diversiteit en interculturele dialoog heeft. Dit transnationale project is geïnitieerd door de stuurgroep voor cultuur van de Raad van Europa en is sinds 1998 een samenwerkingsverband aangegaan met de European Institute for Comparative Cultural Research (ERICarts). Het Compendium richt zich tot een breed publiek van beleidsmakers, kunstinstellingen, netwerken, onderzoekers, journalisten en studenten. De sponsors van dit project zijn de European Cultural Foundation (ECF), het Finse ministerie van Onderwijs, het Hongaarse ministerie van Erfgoed en het Nederlandse ministerie van OCW.

De organisatie Changing City Spaces houdt zich actief bezig met de veranderende sociale en culturele dynamiek in Europa, vooral de gerelateerde aan migratie, xenofobie en multiculturaliteit. Zij zijn van mening dat hedendaagse veranderingen in Europa het best vanuit een grootstedelijk perspectief kunnen worden bekeken en daarom hebben zij studiecentra in zeven steden -Londen, Parijs, Berlijn, Rome, Wenen, Ljubljana en Belgrado. In elke stad worden interculturele activiteiten geregistreerd en case studies gepresenteerd die in het teken staan van de grootste migrantengroepen in de desbetreffende stad (bijvoorbeeld in Londen, Parijs en Rome is dat de zogeheten 'African Nexus', een studie naar culturele activiteiten van migranten uit het Maghreb gebied, Madagaskar en enkele Sub-Sahariaanse landen).

De International Association of the Biennial of Young Artists (BCJEM) wil de uitwisseling en creativiteit van jonge kunstenaars/artiesten van allerlei disciplines (onder andere, architectuur, film, industrieel ontwerp, fotografie, literatuur en podiumkunsten) stimuleren door middel van het organiseren van tweejaarlijkse biënnales. Deze vinden plaats op telkens wisselende locaties in Europa of de Mediterrane regio om zodoende deze gebieden aan elkaar te verbinden.

De internetportalen quantara.de en babelmed.net houden zich beide op hun eigen manier bezig met de interculturele dialoog. Quantara is een initiatief van de Bundeszentrale für politische Bildung, de Deutsche Welle, het Goethe Instituut en het Institut für Auslandsbeziehungen, en wordt gefinancierd door de Duitse Bureau Buitenland. Doel is het promoten van de dialoog met de Islamitische wereld door het plaatsen van informatie online rondom islam-gerelateerde onderwerpen (op politiek, sociaal en cultureel niveau). Babelmed streeft er naar een link te zijn tussen de Mediterrane landen en plaatst aankondigingen zowel per land als op overkoepelend onderwerp (dagboek, recensies, thema's en kunst) op hun website.

Activiteiten in de Levant-landen

Naast de reeds bestudeerde initiatieven zijn er ook nog een aantal noemenswaardige instellingen in de Levant-landen zelf.

In Cairo bevindt zich het Culture Resource (Al Mawred Al Thaqafy) dat als non-profit organisatie artistieke creativiteit in de Arabische regio stimuleert. Tevens moedigt Culture Resource culturele uitwisselingen binnen de regio en met de ontwikkelde landen aan.

Het Ystanbul Foundation for Culture and Arts organiseert het Ystanbul Festival waarbij zowel nationale als buitenlandse artiesten worden geprogrammeerd. Tevens organiseert de foundation seminars, congressen en lezingen.

Op dit moment is de oprichting van het Nederlands Instituut in Marokko (NIMAR) in volle gang. Gesponsord door OCW en in samenwerking met de Radboud Universiteit in Nijmegen, zal dit een plek worden waar de nadruk ligt op onderwijs (zowel in de vorm van taal- en inburgeringscursussen voor Marokkanen als in de vorm van uitwisselingsprogramma's met Nederlandse en Marokkaanse studenten). Daarnaast zal er ook aandacht worden geschonken aan culturele initiatieven.

Conclusie

Een onderzoek van een maand heeft zeer veel informatie opgeleverd. Waarschijnlijk is dit slechts het topje van de ijsberg. Het is daarom raadzaam met deze zoektocht verder te gaan wanneer de plannen in Nederland zich beginnen uit te kristalliseren. Voor nu kan worden geconcludeerd dat de meeste organisaties vergelijkbare activiteiten hebben, zoals podiumkunsten, festivals, debatten, symposia,

tentoonstellingen en (wetenschappelijk)onderzoek. De ene instelling richt zich tot een specifieke migrantengroep, de andere houdt zich op een algemeen niveau bezig met de culturele dialoog. De ene instelling organiseert, de andere financiert of stuurt aan. Over het algemeen lijken de meeste organisaties vanuit de lokale, nationale of internationale overheden te worden gesubsidieerd, hoewel zij ook financiële middelen vergaren door eigen sponsoring en/of via de eigen recettes.

Maite García Lechner, Januari 2006

Instellingen nader bekeken (bijlage 1)

IEMed (Barcelona): Een consortium samengesteld door de Autonome Regering van Catalunya, het Spaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Gemeente van Barcelona.

Het totaalbudget van de IEMed bedraagt € 2.896.000 waarvan 2 miljoen door de Autonome Regering van Catalunya wordt betaald (50%) terwijl BZ € 450.000 en de Gemeente € 446.000 (elk ca. 25%) bijdragen.¹

Daarnaast is er nog een Board of Trustees bestaande uit commerciële bedrijven zoals Iberia, Telefónica en diverse banken die goed zijn voor een jaarlijkse bijdrage van ca. € 60.000.

Wanneer er grote evenementen worden georganiseerd waarbij extra financiële middelen nodig zijn, worden privé sponsors ingeschakeld.

Cité Nationale de l'Histoire d'Immigration (Parijs) : Het budget wordt sinds 2005 jaarlijks met één miljoen verhoogd. In 2005 stond er 3 miljoen voor en in 2006 was dat dus 4 miljoen euro. Vanaf 2007 worden de gelden verhoogd tot circa 7 miljoen euro dankzij de bijdragen van de volgende ministeries:

-1,5 miljoen euro: ministerie van Cultuur.

-1,5 miljoen euro: ministerie van Nationaal Onderwijs en van Onderzoek

-3 miljoen euro: ministerie van Arbeid, Werkgelegenheid en Sociale Cohesie (waarvan twee miljoen in naam van de Agence pour le développement des relations interculturelles-Adri, worden geschonken).

-1 miljoen euro uit eigen recettes

Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation (Cairo) wordt gevormd door de vijftieng Europees lidstaten plus de tien partners uit de Mediterrane regio: Algerije, Egypte, Israël, Jordanië, Libanon, Marokko, Palestijnse Autoriteit, Syrië, Tunesië en Turkije.

Zij hebben een totaalbudget van 10 miljoen euro waarvan 5 miljoen wordt bijgedragen door contributie van de 35 partner landen en 5 miljoen door de Europese Commissie.

Danish Centre for Culture and Development (DCCD) (Kopenhagen) wordt hoofdzakelijk gefinancierd door het Deense Ministerie van Buitenlandse Zaken. DCCD heeft met BZ een 'uitvoerings contract' dat van 2004 tot 2007 loopt en een bedrag van €1.875.924 (14 miljoen Deense kronen) voor de genoemde periode heeft.

Dit bedrag is op dezelfde manier opgesplitst als in de periode daarvoor (2001-2003): €1.138.954 (8,5 miljoen Deense kronen) voor assistentie bij culturele uitwisselingsprojecten met ontwikkelingslanden; €468.981 (3,5 miljoen Deense kronen) voor het dagelijks werk; en €267.989 (2 miljoen Deense kronen) voor DCCD's eigen projecten.

¹ Opgemerkt moet worden dat in 2004 het budget voor wat betreft overheidsgelden eenmalig naar 5 miljoen euro werd verhoogd vanwege de organisatie van het "Forum van de Culturen" in Barcelona.

Wereldculturencentrum Zuiderpershuis (Antwerpen) Is een VZW bestaande uit drie leden van de raad van bestuur, één verantwoordelijke voor het dagelijks bestuur en twintig leden van de algemene vergadering. Er worden circa 30 fte's bekleed.

Het Zuiderpershuis is een kunstencentrum dat structureel gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap (Kunstendecreet) voor een bedrag van €1.000.000 (voor de periode 2006-2009). Daarnaast ontvangen zij jaarlijkse subsidies van de Provincie Antwerpen (circa €10.000) en van de Stad Antwerpen (€50.000). Projectmatige bijdragen van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking bedragen €50.000.

Overige subsidies zijn sporadisch en daarnaast worden ook gelden gewonnen middels de eigen inkomsten en mediasponsoring. In totaal schommelen de inkomsten van het Zuidpershuis tussen de €1.800.000 en €1.900.000.

Centrum vr. de Culturele Dialoog: Instellingen per EU-land (bijlage 2)	Land	Huis adres	Telefoon/fax/e-mail adres	Website Adres	Beknopte omschrijving	Opmerkingen	Programmering in eigen huis?
Unie van Turkse Verenigingen	België	Lange Achteromstraat 32 Antwerpen	T. 03 289 91 13 03 289 77 10 info@utweb.be	F. http://www.utweb.be/	Een veelzijdige werking ontwikkelen dat gericht is op emancipatie, participatie en de maatschappelijke integratie van Turkse bevolking in de Belgische maatschappij		n.v.t.
Vereniging voor ontwikkeling en emancipatie van Moslims	België	Duinstraat 152 2060 ANTWERPEN	T. 03/ 272 35 07 vzw.be	info@voem- http://www.voem-vzw.be/index.php	Samen met andere federaties en koepels willen wij het netwerk van de dialoog tussen alle levensbeschouwingen helpen weven.	Niet specifiek gericht op cultuur, maar houdt zich er zijdelings wel mee bezig.	n.v.t.
Koninklijke Vlaamse Schouwburg	België	Arduinkaaï 7, 1000 Brussel	Tel: 02/210.11.00 Fax: 02/210.11.05 info@kvs.be	http://www.kvs.be/flashsite_2003.htm	Met Dito/Dito delen we al lang een fascinatie voor een engagement tegenover de interculturele stad. Dat wordt verder uitgediept.	Interessant!	Ja
Young Arab Theatre Fund (YATF)	België	19, Square Saintelette / 1000 Brussels / Belgium	Fax: +32-2-203.12.95 Renata Papsch, renata@yatfund.org Tarek Abou El Fetouh, tfetouh@yatfund.org	http://www.yatfund.org/e_index5.html	a production fund designed to serve independent young Artists directors living and working in the Arab world. The long-term goal of the fund is to encourage the sustainability of independent theatre and performing arts in the Arab World and to motivate its development.		n.v.t.
Wereldculturencentrum Zuiderpershuis	België	Timmerwerfstraat 40 2000 Antwerpen	Tel: +32 (0)3 248 70 77 03/248 06 30 wereldcultuur@zuiderpershuis.be	fax http://www.zuiderpershuis.be/index.html	Ons doel is een culturele uitwisseling zuid-noord-zuid te realiseren en een artistieke communicatie tussen verschillende gemeenschappen en culturen te bevorderen		Ja
Etnografisch Museum	België	Suikerrui 19 B-2000 Antwerpen	Tel. 03 220 86 00 (algemene inlichtingen) Fax. 03 227 08 71 E-mail: etnografisch.museum@stad.antwerp en.be	http://museum.antwerpen.be/etnografisch_museum/index.html	In 2006 viert het koninkrijk Marokko de 50ste verjaardag van zijn onafhankelijkheid; een ideaal moment om het land beter te leren kennen! Marokko. Symbiose van Culturen biedt daarom Brussel en Antwerpen een reeks culturele evenementen aan. www.symbiose-ic.net		
International Peace Centre Sarajevo	Bosnia and Herzegovina	Titova 9a/V or Gabelina 16, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina	T/F +387 33 207 945, 207 948 fibrosa@bih.net.ba	http://www.ipcsa.ba/about_ipc_eng.htm	Organiseert internationale conferenties en forums oa. in samenwerking met Council of Europe. Bijv.: 1st International Conference about intercultural interreligious dialogue ('03)		Nee
Danish Center for Culture and Development (DCCD)	Denemarken	Nytorv 17, 1st DK-1450 Copenhagen K Denmark	tel. +45 33 17 97 00 fax +45 33 17 97 01 email: ogh@dccd.dk (Olaf Gerlach Hansen)	http://www.dccd.dk/dccd/cku.nsf/doc/omcku	promotes cultural co-operation between Denmark and the developing countries in Africa, Asia, the Caribbean, Latin America, and the Middle East	Organiseert/sponsort oa. het festival "Images of the Middle East" (http://www.images.org/images/iome.nsf/doc/forside?OpenDocument)	Nee
Danish Art Agency (Kunststyrelsen)	Denemarken	Kongens Nytorv 3 DK-1050 Copenhagen K Denmark	Tel: +45 33 74 45 00 (Mon-Fri 9 am-4 pm) Fax: +45 33 74 45 45 E-mail: info@danish-arts.dk	http://www.kunststyrelsen.dk/d900c	It is the official policy of the Danish Government that Danish art and artists shall have access to the international scene, and that Danish art and culture shall be developed and strengthened through cross-fertilization with other cultures		Nee
The Danish Central Library for Immigrant Literature (Ivandrerbiblioteket)	Denemarken	Telegrafvej 2, 2750 Ballerup	Tlf: (+45) 4473 4600, e-post: sbib@statsbiblioteket.dk	http://www.indvandrerbiblioteket.dk/eng/elsk	national resource centre for all Danish public libraries, supporting their service to ethnic and linguistic minorities		ja

Quantara (Dialogue with the Islamic World)	Duitsland	Redaktion Qantara.de c/o Deutsche Welle Online Kurt-Schumacher-Straße 3 D-53113 Bonn Duitsland	kontakt@qantara.de	http://www.qantara.de/webcom/show_s_ofmlink.php/c-365/i.html	The Internet portal Qantara.de represents the concerted effort of the Bundeszentrale für politische Bildung (Federal Center for Political Education) Deutsche Welle, the Goethe Institut and the Institut für Auslandsbeziehungen (Institute for Foreign Relations) to promote dialogue with the Islamic world	Informatieve site maar geen 'actieve' rol in de vorm van een instituut (alleen een website)	n.v.t.
Haus der Kulturen der Welt	Duitsland	Haus der Kulturen der Welt communication department John-Foster-Dulles-Allee 10 10557 Berlin	Tel. + 49 - (0)30 - 397 87 0 Fax +49 - (0)30 - 394 86 79 info@hkw.de	http://www.hkw.de/en/hkw/selbstdarstellung/anfang.php	The House of World Cultures has set itself the task of presenting cultures from outside Europe through their fine arts, theatre, music, literature, film and the media and engaging them in a public discourse with European cultures		Ja
Theater an der Ruhr	Duitsland	Akazienallee 61 45478 Mülheim an der Ruhr Duitsland	Telefon: +49 208 59901-0 Telefax: +49 208 59901-19 theater-an-der-ruhr@ealise.de	http://www.theater-an-der-ruhr.de/	Schon bei seiner Gründung hat sich das Theater an der Ruhr dem Gedanken der Förderung und Verständigung kultureller Identitäten verpflichtet. In 19 Jahren internationaler Kulturarbeit haben sich aus kontinuierlichen Begegnungen mit Künstlern, Wissenschaftlern und Publizisten, vor allem aus dem ehemaligen Jugoslawien, Polen, der Russischen Föderation und der Türkei, verschiedene Arbeitszusammenhänge entwickelt.	Roberto Ciulli	Ja
Projekt Migration	Duitsland	Die Brücke Hahnenstraße 6 D-50667 Köln	Telefon +49 (0)221 8697647 Telefax +49 (0)221 8697648 info@projektmigration.de	http://www.projektmigration.de/english/content/projekt.html	the Migration Project serves as a clearinghouse, among other things, working to promote broader, deeper ways of perceiving the issues migration involves	Debatten, tentoonstellingen, voorstellingen, symposia, onderzoek...etc. alles gerelateerd aan migranten in Duitsland. Bestaat niet meer!	
DOMIT	Duitsland	Bonner Straße 211 50968 Köln	Tel.: 0221-800 28 30 Fax.: 0221-800 28 31 info@domit.de	http://www.domit.de/seiten/ueberdomit/ueberdomit-en.html	DOMIT's goal is to preserve the heritage of the immigrants for future generations and to make it publically accessible – for research as well as for self-ascertainment	Organiseert oa. tentoonstellingen over migratie naar Duitsland (gastarbeiders ed.)	?
Transit Migration	Duitsland	Institut für Kulturanthropologie und Europäische Ethnologie der Johann Wolfgang Goethe-Universität Grüneburgplatz 1 D-60323 Frankfurt am Main	Tel. ++49 69 798 32 911 Fax.++49 69 798 32 922 Dr. Regina Römhild rr@transitmigration.org	http://www.transitmigration.org/homekonzept_e.html	a transdisciplinary research, film, sound and exhibition project that builds on the collaborative efforts of academics, film makers, media activists and artists. It examines the ways in which transnational migration movements are transforming Europe and asks how, and whether, it is possible to represent this reality in academic discourse, in the media and in art.	Bestaat niet meer!	
Network Migration (Europe)	Duitsland	Limonenstr. 24 12203 Berlin	Fon: 030/84109267 Fax: 030/84109268 info@network-migration.org	http://www.network-migration.org/e/network/index.htm	a cooperation between people and institutions aiming to promote Knowledge and Understanding of migration in Europe and to intensify the exchange between research and the practice	Lijkt zeer interessant!	Nee

Office for Multicultural Affairs Frankfurt am Main	Duitsland	Walter-Kolb-Straße 9-11 D-60594 Frankfurt am Main	Telephone: 0049 / 69 / 212-38765 Fax: 0049 / 69 / 212-37946 information.amka@stadt-frankfurt.de	http://www.stadt-frankfurt.de/amka/english/usuk_startseite.htm	We work to promote integration and peaceful coexistence between Germans and foreigners living in Frankfurt am Main	weet niet helemaal zeker of dit een nuttig adres is	Nee
Institut für Auslandsbeziehungen -IFA	Duitsland	Charlottenplatz 17 70173 Stuttgart	Tel. +49.711.2225-0 Fax. +49.711.2264346 info@ifa.de	http://www.ifa.de/wewifa.htm	The task of the ifa, a mediator of German foreign cultural policy on behalf of the Federal Foreign Office, is the fostering of cross-cultural understanding through international co-operation in all aspects of culture, and the furtherance of peace.	Richt zich met name op de 'European-Islamic cultural dialogue' en is dus zeer interessant! Zie ook: http://cms.ifa.de/196.0.htm?L=1 (zie bijlage)	Heeft galleries in Stuttgart en Berlijn
Born-in-Europe (project dat in 2004 liep)	Duitsland	Museum Neukölln - Berlin/Germany Udo Gößwald museum director and project director "Born in Europe" Ganghoferstr. 3, D-12040 Berlin	Phone: ++49-30-6809-2535 Fax: ++49-30-6809-3811 E-mail: goesswald@ipn.de	http://www.born-in-europe.de/englisch/projekt.htm	Today, a new generation of young Europeans is emerging who see their cultural identity in the context of the expanding European Union.	het gaat om een fotografietoonstelling van 'nieuwe europeanen'. Het is een samenwerkingsproject tussen verschillende Europese musea.	n.v.t.
Caisa	Finland	PL 4771, 00099 CITY OF HELSINKI	Tel. 09-169 3316 Fax: 09-169 3885 Johanna Maula johanna.maula@hel.fi Director	http://www.kulttuuri.hel.fi/index_en.html	Its aim is to support the multicultural development of the city by promoting the interaction of people from different countries, and by providing information about various cultures and about Finnish society.		Ja
Kassandra	Finland	Museokatu 34 FI-00100 Helsinki Finland	tel +358 9 6841 420 fax +358 9 6841 4210 kassandra@kassandra.fi	http://www.kassandra.fi/english/idea.html	Kassandra brings together people from different cultural backgrounds and helps to build a new Finnish identity by means of artistic productions.	Binnen deze organisatie bevindt zich de instelling Monita, die oa. samenwerkt met de NL organisatie Bureau Parkstad (Eigen Wijsheid), contactpers.= Jeroen vd.Velden jvandervelden@bureauparkstad.nl	Ja
Institute of Migration	Finland	Linnankatu 61 20100 Turku, Finland	Phone: 02-2840 440 Fax: 02-2333 460 E-mail: See staff/department	http://www.migrationinstitute.fi/sinst/index_e.php	to promote the collection, storage and documentation of research material relating to international and internal migration including immigrants and refugees, to carry out and to promote migration research, to publish research reports, books and articles on migration, and to develop co-operation between the universities and special organizations related to migration, both within Finland and abroad		Ja
Cité Nationale de l'Histoire d'Immigration	Frankrijk	Palais de la Porte Dorée 293. Avenue Daumesnil 75012 Paris. Postadres: 4, rue René-Villermé, 75011 Paris, Frankrijk	T. 01 40 09 69 19 F. 01 43 48 25 17 info@histoire-immigration.fr	http://www.histoire-immigration.fr	Centre/museum whose first activity will be to promote and preserve the history and culture of immigrants in France by temporary exhibitions, performances, festivals, etc. to show how French culture has been enriched by them	Zie uitgeprinte bijlage voor budget	Ja
Institute du Monde Arabe	Frankrijk	1, rue des Fossés-Saint-Bernard Place Mohammed-V 75236 Paris Cedex 05	Tél. : 01 40 51 38 38 Fax : 01 43 54 76 45	http://www.imarabe.org/index.html	L'Institut du Monde Arabe est un lieu de culture fruit d'un partenariat entre la France et vingt-deux pays arabes	Volgens Nicolaï is dit meer een etalage voor de Arabische wereld en dus niet de bedoeling voor het NL model	Ja

The Maison des Cultures du Monde	Frankrijk	101 Bd Raspail 75006 Paris Frankrijk	Tel. +33 (0)1 45 44 72 30 Fax.+33 (0)1 45 44 76 60 info@mcm.asso.fr	http://www.mcm.asso.fr/site02/presentation-eng.htm#aboutus	The Maison des Cultures du Monde was founded in 1982 as an answer to France's growing need to develop a certain reciprocity in its cultural ties with the world	Zie website voor uitgebreide omschrijving. Zeer interessant.	Ja
L'Agence de Promotion des Cultures et du Voyage (APCV)	Frankrijk	18 impasse Picou 93200, Saint-Denis	T/F 01 48 13 08 00 E-mail : apcvculture@free.fr	http://guidedesculturesdumagreb.hautefort.com/archive/2005/07/14/a_p_c_v.html	Promotion des cultures et du voyage favorisant la relation, l'échange et le dialogue entre les cultures euro-méditerranéennes	Intéressant!	Nee
Medimuses	Griekenland	En Chordais 21 Pavlou Mela str. 54622 Thessaloniki, Greece	Tel :0030 2310 253285 Fax:0030 2310 257485 info@enmusic.gr	http://www.medimuses.gr/english.html	MediMuses aims to research and recompose the elements of a common Mediterranean musical heritage, specifically the learned or classical music, as it has been preserved in oral tradition, as well as in written sources		Nee
Maison de la Méditerranée	Italië	Via Depretis, 130 - 80133 Napoli Italië	T. 0039 081 552 30 33 0039 081 420 32 73 info@medlab.org	F: http://www.euromedi.org/inglese/mdm/hecese.asp	The Maison de la Méditerranée (MdM) is a "Euro-Mediterranean house for dialogue between cultures and societies".	Mogelijk zeer interessant als voorbeeld. Zij bijlage voor financiën.	Nee
Goethe Instituut - Kulturen in Bewegung	Nederland	Herengracht 470 1017 CA Amsterdam, Nederland	Tel. +31 20 5312900 Fax +31 20 6384631 info@amsterdam.goethe.org	http://www.goethe.de/kug/ges/pok/pri/mi/g/enindex.htm	migration results in cultural globalisation, and from the local perspective of the indigenous population that means cultural pluralisation	Doen veel dingen op het gebied van migranten en cultuur	Nee
Initiative Minderheiten- Platform for Minorities in Austria	Oostenrijk	Gumpendorfer Straße 15/13, 1060 Wien	T: 01/586 12 49-12 01/586 82 17 office@initiative.minderheiten.at	F: http://www.initiative.minderheiten.at/	Die Initiative Minderheiten tritt ein für eine minderheitengerechte Gesellschaft, in der individuelle Lebensentwürfe unabhängig von Merkmalen wie ethnischer, sozialer oder religiöser Zugehörigkeit, sexueller Orientierung, Behinderung als gleichberechtigt und gleichwertig anerkannt sind.	Organiseren verschillende activiteiten teneinde discriminatie van minderheden tegen te gaan. In 2004	Nee
Intercultural Institute of Timisoara (I.I.T.)	Roemenië	Bd. 16 Decembrie 1989 nr. 8, 300173 Timisoara, Romania	Tel/fax: + (40) 256 498457, + (40) 256 203942 iit@intercultural.ro	http://www.intercultural.ro/eng/about/presentation.html	By its programmes and its activities, the I.I.T. pursues the development of the intercultural dimension in the fields of education and culture.		Nee
European Institute of the Mediterranean	Spanje	Girona Street 20, 5th floor 08010 Barcelona Spanje	T. 93 244 98 50 info@iemed.org	http://www.iemed.org/tematica/acoperacio.php	The IEMed contributes to the promotion of dialogue between cultures and civilisations establishing bridges of mutual understanding between the two sides of the Mediterranean		Nee
Interarts	Spanje	Mallorca 272, 9th floor 08037 Barcelona	E - Spanje T: +34 93 487 70 22 +34 93 487 26 44 interarts@interarts.net	F: http://www.interarts.net/eng/1.2_la_fundacio.php	A Cultural Think Tank and an Observatory for Cultural Policies, Interarts is particularly concerned to combine its research activity with international cooperation to foster cultural dialogue and the exchange of expertise, and with devising strategies for creative cities and cultural entrepreneurs.		n.v.t.
Institute of International Visual Arts	Verenigd Koninkrijk	6-8 Standard Place Rivington Street London EC2A 3BE United Kingdom	T: +44 20 7729 9616 F: +44 20 7729 9509 institute@iniva.org	http://www.iniva.org/	inIVA creates exhibitions, publications, multimedia, education and research projects, designed to bring the work of artists from culturally-diverse backgrounds to the attention of the widest possible public.		Ja

MBI Foundation	Verenigd Koninkrijk	5th Floor, 78 Wigmore Street, London W1U 2SJ United Kingdom	T. 44 (0)20 7725 0986 F. 44 (0)20 7725 0997 info@mbifoundation.com	http://www.mbifoundation.com/about/index.html	Our aim is to promote better understanding between the peoples of the Middle East and the wider world. We are based in Europe but also support projects elsewhere	Vooral een fonds dat studiebeurzen uitreikt, maar ook graag partner wil zijn in (culturele) projecten	n.v.t.
European Multicultural Foundation	Verenigd Koninkrijk	5 Westminster Bridge Road London SE1 7XW United Kingdom	Tel: +44 (0)207 928 9889 Fax: +44 (0)1277 229946 emf@mbebrentwood.co.uk	http://www.em-foundation.org.uk/about.htm	The European Multicultural Foundation is a pan-European umbrella association of non-governmental organisations and persons active in the struggle against exclusion, discrimination and racism. We are therefore committed to promoting the positive aspects of multiculturalism and cultural diversity	Niet helemaal duidelijk of dit een toepasselijke instelling is (voor dit onderzoek)	n.v.t.
Visiting Arts	Verenigd Koninkrijk	Bloomsbury House 74 - 77 Great Russell Street London WC1B 3DA	Telephone: + 44 (0)20 7291 1600 (main) + 44 (0)20 7291 1601 (information) Fax: + 44 (0)20 7291 1616 information@visitingarts.org.uk	http://www.visitingarts.org.uk/aboutus.html	Visiting Arts's purpose is to strengthen intercultural understanding through the arts		Nee
Counterpoint	Verenigd Koninkrijk	Counterpoint (dir.Martin Rose) British Council 10 Spring Gardens London SW1A 2BN UK	counterpoint@britishcouncil.org	http://www.counterpoint-online.org/help/about_us.html	Counterpoint is a think-tank charged with developing thinking about Cultural Relations. One of Counterpoint's aims is to promote debate and the exchange of ideas.	Ze organiseren debatten en gebruiken hun site als een portaal voor interessante stukken en projecten.	Nee
Archive and Museum of Black Heritage (AMBH)	Verenigd Koninkrijk	378 Coldharbour Lane, Brixton London SW9 8LF	T.0044-(0)20 73264154 F.0044-(0)20 77387168 info@aambh.org.uk	http://www.aambh.org.uk/flash/about.htm	AMBH was set up in 1998 'to advance the education of the public in the United Kingdom and Overseas in all matters relating to the history and culture of the African Diaspora in Britain'		Ja
Cultural Co-operation	Verenigd Koninkrijk	Second Floor 334/336 Goswell Road London EC1V 7LQ	Tel: 0044(0)20 7841 0500	http://www.culturalco-operation.org/about_us/ab_index.html	Cultural Co-operation has an unparalleled track record of promoting international understanding through the arts. Its annual programme in Britain since 1987 has comprised festivals of world culture, research projects, conferences and educational exchanges.	Stuurt tevens het project <i>London: Diaspora Capital</i> project aan: It aims to provide greater visibility and opportunity for London-based artists of diverse national and faith backgrounds. De financiering wordt oa. verzorgd door de Heritage Lottery Fund.	Nee
Culturebase.net The International Artists Database	Verenigd Koninkrijk	(voor contact zie partnerorganisaties in opmerkingen-kolom)	(voor contact zie partnerorganisaties in opmerkingen-kolom)	http://www.culturebase.net/mission.php	culturebase.net is a high quality database and information source on international artists. culturebase.net is a unique European initiative of four innovative cultural players and their partners for the promotion of international art and cultural exchange	De 4 organisaties die het initiatief voor culturebase hebben genomen zijn: the House of World Cultures, Berlin, Intercult, Stockholm, Visiting Arts, London and the Danish Center for Culture and Development in Copenhagen	n.v.t.
Museum of World Culture	Zweden	The Museum of World Culture Box 5303 402 27 Göteborg ZWEDEN	T. +46-(0)31-63 27 30	http://www.varldskulturmuseet.se/smkv/isp/polopoly.jsp?d=869&a=3503	a nationwide initiative aimed at adapting the collections of historical and ethnographic museums to the globalisation process, as well as to accelerating intercontinental migration and multicultural society		Ja

Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA)	Zweden	Sveavägen 20 105 25 Stockholm	T. + 46 8 698 50 00 F. +46 8 20 88 64 sida@sida.se	http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=115&language=en_US	Swedish culture and media development cooperation in conflict areas supports the growth of multicultural, stable and democratic societies	Valt onder het Zweedse ministerie van BZ	n.v.t.
Immigrant Institutet	Zweden	Immigrant-institutet Katrinedalsgatan 43 504 51 Borås, Sweden	Tel: +46- (0)33-13 60 70 Fax: +46- (0)33-13 60 75 E-mail: migrant@immi.se	http://www.immi.se/portale.htm	The Immigrant institute is a non-governmental organisation which aim is to be a research and documentation centre about immigrants, refugees and racism, with an archive, a library and a museum	Het instituut heeft een archief, een bibliotheek en een museum	Ja
Museum der Kulturen Basel	Zwitserland	Augustinergasse 2 4051 Basel	Tel +41 61 266 56 00 Fax +41 61 266 56 05 info@mkb.ch	http://www.mkb.ch/en/museum.cfm	The Museum der Kulturen Basel [Museum of Ethnology] houses one of Europe's largest collections on European and non-European cultural life.	Organiseren samen met KIT de tentoonstelling 'Urban Islam' http://www.mkb.ch/sonderausstellungen/urbanislam/index_e.htm	Ja

Gemeente Rotterdam
De edelachtbare heer
Mr. I. Opstelten
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Datum : 27 februari 2006
Uw kenmerk :
Ons kenmerk :
Contactpersoon : Adriaan de Regt
Doorkiesnr. : 026-3774862

Onderwerp: Een nieuw huis voor culturele dialoog

Geachte heer Opstelten,

Het onderzoek om tot een nadere invulling te komen van de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van ontmoeting, culturele uitwisseling en dialoog tussen de bevolkingsgroepen in ons land lijkt zich te gaan concentreren in de vier grote steden. Echter één van de instellingen, die op dit gebied toonaangevend werk verricht, is gevestigd in Arnhem, namelijk de Stichting Interart.

Stichting Interart richt zich naast de realisatie van aansprekende projecten zoals o.a. Powerplay, Powergame en Nieuw Cultureel Burgerschap op theorievorming en laboratoriumfunctie. In een gesprek tussen Han Bakker van de voorbereidingsgroep en de Stichting Interart bleek Interart met haar laboratoriumwerk en theorievorming uitstekend bij de doelstellingen te passen.

In Arnhem wordt Interart breed gedragen omdat zij niet alleen een unieke positie inneemt in het Arnhemse culturele veld maar ook landelijk haar doelstellingen weet waar te maken. Ik vraag u Interart uit Arnhem naast de instellingen uit de vier grote steden op te nemen als partner in de ontwikkeling van "een nieuw huis voor culturele dialoog".

Met vriendelijke groet,

Pauline Krikke

i.a.a. de heer H. Bakker, Egelantierstraat 167, 1015 RA Amsterdam